LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs. DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.", Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published three times weekly. Editorial office: Günzburg/D., Dominikus - Zimmermannstr. 2.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 37 (261)
Sestdien, 1949. g. 2. aprīlī
Iznāk trīs reizes nedēļā. Izdevējs: Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa; kopas vadītājs M. Čulītis. Galvenais redaktors K. Rabācs (šobrīd darbā neatrodas); galv. redaktora vietn. M. Čulītis. Redaktori: B. Kīsels, A. Liepa, H. Mindenbergs. Redakcijas adrese: Günzburg/D., Dominikus Zimmermannstr. 2 (tālrunis 84).

Kaŗš pret Tito kļūst ticamāks

Maskava sāk reālizēt savus nodomus Lielmaķedonijāi

Dienvidslavijās problēma un Tito konflikts pēdējā laikā sāk cieši saistīties ar jauniem Padomju Savienības plāniem par Lielmaķedonijas dibināšanu, par kuŗiem ziņojām jau priekš pāris nedēļām. Toreiz norādījām, ka Maskava ar vienu šachavilcienu varētu atrisināt divas problēmas: atdalīt no Dienvidslavijas lielāko daļu Dienvidserbijas, tādā kārtā vājinot Tito pozicijas pašā zemē, un iegūt svarīgās Egejas jūras ostas. Tagad šie Maskavas plāni pavirzījušies ievērojami uz priekšu, radot pilnīgi jaunu pagriezienu arī Grieķijas pilsoņu kaŗā.

Grieķu nemiernieku raidītājs „Brīvā Grieķija" trešdien ziņoja, ka partizānu okupētajā Grieķijas daļā šinīs dienās notikusi svarīga apspriede par Lielmaķedonijas dibināšanu. Apspriedē piedalījušies pārstāvji no Bulgārijas, Albānijas, kā arī grieķu komūnisti. Kominforma delegāti un grieķi nolēmuši noorganizēt kopīgu fronti, kuŗas mērķis dibināt Lielmaķedoniju. Tajā ietilptu maķedoniešu apdzīvotā Dienvidslavijas daļa, tātad gandrīz visa Dienvidserbija, kā arī Bulgārijas un Grieķijas Maķedonijas daļa. Izteikta vēlēšanās kopīgā frontē piesaistīt arī turku Rietumtraķiju un Albānijas Epīru. Grieķu komūnistu pārstāvis Karageorgiss radio raidījumā tālāk paskaidroja, ka partizānu štābā uz priekšu būs vieta maķedoniešu pārstāvim. Tik tālu oficiālā informācija.

Nav iemesla šaubīties, ka Lielmaķedonijas valsts ir Maskavas gudri izplānots šacha vilciens. Bulgārija un Albānija jau agrāk izrādījusi gatavību Lielmaķedonijas plānu atbalstīt, un šai punktā abu valstu politika pilnīgi saskanējusi ar kominformu. Ne tā bija ar Grieķiju. Ģenerālis Markoss skaidri redzēja, ka viņa partizāniem tikai jāizvelk kastaņi no uguns, lai vēlāk tos notiesātu politbirojs. Lielmaķedonijas valsts dibināšana nozīmētu pašas Grieķijas saskaldīšanu. Un par to Markoss nevēlējās cīnīties, bet slepeni ievadīja sarunas ar maršalu Tito.

Kāds tām bija rezultāts, tas ir zināms — Markoss pazuda un laikam vairs nekad neiznāks no Lubjankas cietuma. Viņa pēcnieki izrādījās „elastīgāki" un tagad pievienojušies kopīgai frontei. Tai pašā „Brīvās Grieķijas" raidītājā tika paskaidrots, ka no armijas rindām iztīrīti visi diversanti un oportūnisti, tā padarot cīnītājus par „viengabalainu masu". Patiesībā jāsaprot tā, ka likvidēti visi tie partizāni, kas nevēlējās pielaist savas zemes sadalīšanu.

BBC diplomātiskais redaktors domā, ka kopīgā maķedoniešu fronte nozīmē pilnīgi jaunu pagriezienu grieķu pilsoņu kaŗā. Ļoti iespējams, ka smaguma centrs tagad pārvietosies pavisam citā virzienā, atstājot kādu laiku Atēnu valdību otrā vietā. Cits jautājums, cik viegli kominforms varēs tikt galā ar Tito. Par to zīmīgu rakstu publicējis „Manchester Guardian" Belgrades korespondents: Lai gan Maķedonija ir dienvidslavu valdības grūtākā problēma, Tito Dienvidslaviju tomēr tur stingri savās rokās. Ja pret Dienvidslaviju sāktos uzbrukums, tauta vēl stingrāk saslēgtos. Bet liekas, ka arī otrā pusē sagatavošanās pavirzījusies ievērojami uz priekšu. No Budapeštas ierīkots gaisa tilts uz Albāniju, Hodžu Maskavā uzņēma ar lielu pompu un pa jūras ceļu Albānijā turpina ieplūst krievu ieroči un kaŗa materiāls. Ja kominformam izdosies dabūt savā pusē arī grieķu partizānus, tad kaŗš pret Tito būs ievērojami reālāks un tuvāks. „Manchester Guardian" šo rakstu iespiedis, iekām vēl nebija notikusi jau pieminētā konference.

Padomju Savienība oficiāli protestē pret Atlantika paktu

RIETUMEIROPA JĀAIZSTĀV PIE ELBAS, SAKA ĢENERĀLIS DE GOLLS

Maskavas radio ceturtdienas vēlā vakarā paziņoja, ka padomju valdība iesniegusi Savienotajām Valstīm, Lielbritanijai, Kanadai, Francijai un Beneluksa valstīm protesta notas pret Atlantika paktu. Notās Maskava norāda, ka pakts nav domāts miera nostiprināšanai un runā pretī Apvienoto Nāciju chartai. Atlantika pakta signatārvalstis apvienojušās, lai gatavotu agresiju pret Padomju Savienību. Arī Maskava parakstījusi aizsardzības līgumus ar Austrumeiropas valstīm, bet „tie vērsti pret eventuālu Vācijas uzbrukumu". Notu beigās padomju valdība pasvītro, ka Atlantika pakts runā pretī visiem līdzšinējiem līgumiem, ko rietumvalstis parakstījušas ar Padomju Savienību.

Līdz šim Maskava aprobežojās ar preses un radio propagandu, kas ļoti asos vārdos vērsās pret jauno aizsardzības sistēmu. Tagad padomju valdība svaru kausos metusi visu savu valsts autoritāti un izšķīrusies par oficiālu diplomātisku rīcību, kurai, jau tagad var droši pateikt, nebūs nekādu panākumu.

Visa amerikāņu prese un lielās radio stacijas pēdējās dienās uzmanību veltījušas vienīgi Atlantika paktam, ko pirmdien parakstīs 12 valstu ārlietu ministri. Tagad vairs nav nekādu šaubu, ka aizsardzības sistēmai pievienosies arī Portugale un Islande. Reikjavikā komūnisti izmantoja visus līdzekļus, lai ietekmētu sabiedrisko domu, tā kā policijai vajadzēja iejaukties pat ar asaru gāzi. Bet tas nelīdzēja. Ar 37 pret 10 balsīm, diviem deputātiem atturoties, īslandiešu parlaments pilnvaroja valdību parakstīt Atlantika paktu. Vairāki ārlietu ministri jau ieradušies Vašingtonā, citi atrodas ceļā, un pārējie izlidos šinīs dienās.

Britu ārlietu ministrs Bevins, kas iebrauca ASV galvaspilsētā trešdien, paskaidroja presei, ka Atlantika pakts ir pirmais solis uz Eiropas ciešu apvienošanos un pierāda demokratisko valstu solidaritāti. Tā stiprums slēpjas nevis signatārvalstu gatavībā, bet katrā atsevišķā cilvēkā, kas atbalsta rietumu ideālus un brīvību. Jau ceturtdien Bevinam bija svarīga apspriede ar Ečesonu. Pēcpusdienā amerikāņu ārpolitikas vadītājs apmeklēja Holandes ārlietu ministru Stikers. Sestdien pie Ečesona pulcēsies visi 11 ārlietu ministri, lai vēl pēdējo reiz apspriestu Atlantika pakta tekstu un ievadītu sarunas par īpašās komisijas dibināšanu, kas realizēs līguma paredzētos pantus.

Pats Ečesons preses konferencē apliecināja, ka pakta parakstīšanu varēs izmantot, lai apspriestos ar Bevinu, Šumāņu un Beneluksa valstu ārlietu ministriem par Vācijas problēmu un citiem starptautiskiem jautājumiem, īpaši Italijas agrāko koloniju turpmāko likteni. Ečesons žurnālistiem paskaidroja: „Savienotās Valstis nevēlas, lai Vācija kādreiz atkal kļūtu par agresoru un apdraudētu mieru, bet mēs tomēr vēlamies saistīt arī Vāciju likteņa kopī-

(Beigas 5. lpp.)

Franko neatkāpsies

Spānijas pilsoņu kaŗa nobeiguma 13. gada dienā Franko Madridē teica runu, kurā apliecināja, ka viņš, pretēji visām baumām, nedomā atkāpties no varas. Visa runa bija ieturēta ļoti pārliecinātā tonī, ka Spānija turpinās savu pretboļševistisko politiku un cer tikt galā ar visām saimnieciskām un citām grūtībām, „lai attaisnotu tās asinis, kas lietas par Spāniju pēdējā pilsoņu kaŗā".

Visas pretfranko partijas ārpus Spānijas, atskaitot komūnistus, saliedējušās vienā blokā un Londonā izdevušas uzsaukumu visu zemju strādniekiem palīdzēt gāzt Franko iekārtu. Madridē par šo uzsaukumu izsakās, ka tas tikai liecinot par Franko izredzēm nākotnē.

Līdz 1950. g. 1. aprīlim visiem DP jāizšķiras par emigrāciju

Ceturtdien Ženēvā notika IRO galvenās padomes apspriede, kuŗā ģenerāldirektors Taks ziņoja par starptautiskās bēgļu organizācijas turpmākās darbības plānu. Taks ierosināja, lai visi DP līdz 1950. gada 1. aprīlim paziņo, uz kurieni tie nodomājuši izceļot. Jaunu pārvietoto personu uzņemšana nometnēs būtu jāpārtrauc šāgada beigās. IRO nevajadzētu likvidēties arī pēc 1950. gada 1. jūlija, bet tad tās darbība ierobežosies vienīgi ar DP izvietošanu un repatriēšanu. Pēc 1950. gada 1. jūlija IRO aprūpē vēl būs ap 250.000 DP, galvenokārt Austrijā un Italijā.

„MĒS BAIDĀMIES TIKAI DIEVA," SAKA ČERČILS BOSTONĀ

Bostonas techniskās augstskolas milzīgajā aulā Vinstons Čerčils, kas pašreiz viesojas ASV, piektdienas vakarā teica runu. 14.000 klātesošie un visas pasaules radio klausītāji dzirdēja asu kritiku par Padomju Savienības izturēšanos un dedzīgu apliecinājumu, ka rietumu savienībai ne no kā cita nav baiļu, kā vienīgi no Dieva un ka tā uzņemsies katru cīņu, lai aizstāvētu savus pasaules uzskatus un dzīves veidu.

„Eiropa jau sen būtu komūnistiska un Londona bombardēta, ja rietumu sabiedrotajiem nebūtu atombumbas," teica Čerčils. „Līdz šim Eiropai izdevies noturēties, bet tas bijis iespējams tikai ar ievērojamu Savienoto Valstu palīdzību. Tagad Eiropa smagāko krizi jau pārvarējusi un atveseļojas. Ja ASV palīdzība neapsīks, pastāv labas cerības, ka Eiropa pilnīgi atgūs savus spēkus. Es esmu pārliecināts, ka vecais kontinents un pasaules kultūras šūpulis atdzims jaunā renesansē."

„Bet stāvoklis Āzijā mūs dara bažīgus," turpināja britu valstsvīrs. „Ķīnas zaudējums ir smagākais, ko rietumi līdz šim piedzīvojuši. Arī citās Āzijas daļās komūnisti nennitīgi kurina šķiru un rašu naidu. Mums nav nekāda naida pret Padomju Savienību, bet mēs nevaram arī vienaldzīgi noraudzīties, ka 13 vīri Maskavas politbirojā verdzina miljoniem cilvēku. Mēs no Padomju Savienības tomēr neko citu neprasām, kā tikai godīgu sadarbību un labu gribu saprast arī mūs." Tālāk Čerčils klausītājiem atgādināja savu Fultonas runu, kas uzskatāma par īsteno Atlantika pakta sākumu.

„Pie Atlantika pakta noslēgšanas vainojama pati Padomju Savienība. Tikai viņa pati mūs uz to spiedusi. Es cieši ticu, ka kaŗš nav nenovēršams. Mēs neļausim sevi provocēt un neprovocēsim arī Padomju Savienību. Bet Maskavai jāzina, ka ne mūsu nervi un ne rietumu civilizācija būs tā, kas sabruks, ja aukstais kaŗš turpināsies vēl smagākā un bīstamākā veidā nekā līdz šim."

Tad Čerčils pievērsās Vācijas jautājumam un Berlīnes gaisa tiltam: „Eiropa nevar atveseļoties, ja Vācija neatveseļojas. Ar Berlīnes gaisa tiltu panākts daudz vairāk nekā ar visām runām par demokratiju. 2 miljonu ļaužu glābšana ir uzskatāms paraugs visiem, ko grib un spēj rietumi. Es aicinu angļu un amerikāņu okupācijas varu Vācijā piekopt saprātīgu politiku un neprovocēt bez vajadzības vāciešu nacionālās jūtas un pašcieņu. Vācijai jāatgūst arī garīgais miers un stabilitāte, tikai tad atveseļošanās būs pilnīga."

KOMŪNISTU PIEKTĀ KOLONNA SKANDINAVIJĀ KĻŪST TĪRI MILITĀRA PROBLĒMA

Ievērojot padomju robežas tuvumu, saprotams, ka Skandināvijas valstīs ar sevišķu uzmanību vēro komūnistu izdarības pēc tām, kad arī Norvēģijas un Dānijas komūnistu vadītāji pievienojušies Toreza un Toļati paziņojumiem, ka, kaŗa gadījumā, komūnisti atbalstīs Padomju Savienību. Kopenhagenas laikraksts „Information" izsakās, ka demokratiskajām valstīm jāsāk vērtēt komūnistu partijas darbība tīri no militāras drošības viedokļa. Komūnistu piektā kolonna demokratiskajās valstīs izvēršoties par tikpat nopietnu problēmu kaā, piemēram, gaisa aizsardzības jautājumi.

VAI SOKOLOVSKIS IZSTRĀDĀS VĀCIJAS IEKAŖOŠANAS PLĀNUS?

Krievu joslā razo municiju un izbūvē aizsardzības līnijas

Maršala Sokolovska iecelšana par Padomju Savienības aizsardzības ministra vietnieku ir solis, kam sekos tālāka attieksmju saasināšanās Vācijā starp austrumiem un rietumiem. Līdzšinējais krievu okupācijas kaŗaspēka virspavēlnieks Vācijā turpmāk palīdzēšot Kremlī izstrādāt plānus iespējama kaŗagājiena sagatavošanai uz rietumiem, bet pirmā kārtā sniegšot padomus, kā Maskava iespējami drīz varētu iekļaut Vācijas austrumu joslu Padomju Savienības satelītu sistēmā un kā vislabāk paralizēt patstāvīgas Rietumvācijas valsts nodibināšanos.

Tādi ir spriedumi pasaules presē par maršala aiziešanu no sava līdzšinējā posteņa, kuŗā viņš ar lielu pašapziņu un mērķtiecību sekmīgi sabotēja visus angļu un amerikāņu saprašanās mēģinājumus ar krieviem un radīja Berlīnes blokādi. „Maršals Sokolovskis ir paaugstināts, nevis nobīdīts pie malas. Tas nozīmē, ka Maskava atzinīgi novērtējusi viņa aso rīcību pret rietumniekiem un dos viņam turpmāk vēl lielākas iespējas šo politiku attīstīt," nedēļas beigās teica kāds Vašingtonas komentātors.

Pēc pagaidām neapstiprinātām baumām, no Berlīnes atsaukšot arī Berlīnes padomju komandantu ģenerālmajoru Kotikovu. Karlshorstā sagaida, ka Kotikova vietā nāks pulkvedis Jeļizarovs. Šis virsnieks amerikāņiem labi pazīstams ar pagājušā gadā rīkotām „privātām" viesībām, kuŗās viņš mēģināja sabiedrotajiem radīt iespaidu, ka Kremlī viss nav kārtībā un ka Staļins esot slims. Berlīnes amerikāņu štābos Jeļizarovu uzskata par viltīgu, nesamierināmu rietumu pretinieku un, ja viņš tiešām nāktu par Berlīnes komandantu, tad neviens nešaubās, ka attieksmes vēl tālāk saasinātos.

Pēdējās nedēļās gluži neikdienišķā kārtā krievi nebija devuši nekādu iemeslu pat formāliem strīdiem, kāpēc jau ilgāku laiku šo starpbrīdi Berlīnē uzskatīja par „klusumu pirms vētras". Tas joprojām turpinās, bet visas zīmes rāda, ka var sākties visādi pārsteigumi. Dienu un nakti austrumu sektorā turpinās ielu nosprostošanas darbi. Līdz šim krievi uzplēsa bruģi un cēla barikādes tikai tais ielās, kas veda uz amerikāņu sektoru. Kopš trešdienas to dara arī angļu un franču sektoru pierobežā. Bez tam „tautas policija" un krievu kaŗaspēka patruļas uzsākušas ļoti rūpīgu dokumentu kontroli un „melntirgotāju" ķerstīšanu laukumos un stacijās. Berlīnieši, kā to ziņo raidītājs amerikāņu joslā, izskaidrojot šo rīcību ar strādnieku trūkumu 1. maija stadionu un estrāžu celšanai. Krievi esot jau nedēļām izmeklējušies būvstrādniekus „monumentālu propagandas priekšdarbu veikšanai", bet berlīnieši nepiesakoties. Tāpēc tagad policijai jāsagādājot soda darba nometnēm papildspēki, kuŗus nodarbināšot pie jau savesto būvmateriālu apstrādāšanas Potsdamā un Grinavā.

Par lielu rosību un kaŗaspēka kustībām ziņo no visas Austrumvācijas. Katru nakti no Berlīnes preču stacijām atejot gaŗi apsargāti vilcieni ar municiju un materiāliem kādai jaunceļamai aizsardzības līnijai ziemeļos no Berlīnes. Galvaspilsētas austrumu daļā atrodas lielas municijas fabrikas, kas atkal ražojot ar pilnu jaudu. Tāpat okupācijas kaŗaspēka municijas speciālisti esot atjaunojuši granātu virpotavas un sprāgstamvielu rūpnīcas visā Austrumvācijā. Pēc „Abendszeitung" Berlīnes korespondenta ziņām, galvenā no jaunajām aizsardzības līnijām stiepjoties telpā starp Štrālzundu un Ēbersvaldi. Tur esot sakoncentrētas arī jaunpienākušās tanku vienības, par kuŗu ierašanos ziņoja jau pirms mēneša.

Arī angļi un amerikāņi dara visu, lai pastiprinātu savu stāvokli Berlīnē. Gaisa tilta pievedumi marta mēnesī sasnieguši jaunu rekordu. Īpaši pēdējās divi saulainajās un skaidrajās nedēļās Berlīnei dienā caurmērā pievestas 9000 t pārtikas un kurināmā. Bez tam vairāki tūkstoši tonnu dienā piegādāts okupācijas kaŗaspēka vajadzībām un atvests lielāks skaits jaunu mašīnu Berlīnes rietumjoslu elektriskajām centrālēm. Gaisa tilta „celtspēju" vairošanai uzsākta trešā skrejceļa būve Gatovas lidlaukā, un no ASV pienācis lielāks skaits jaunu „Globemaster" transportlidmašīnu, kas katra vienā lidojumā spēj pārvietot līdz 20 t preču. Šie „lidojošie vagoni" stipri pazeminot arī gaisa tilta izmaksu.

Visumā berlīniešu garastāvoklis arvien vairāk nomierinoties. Ar rietumu markas ievešanu par vienīgo maksāšanas līdzekli un sekmīgajiem gaisa tilta pievedumiem uzlabojusies pārtikas sagāde, un namamātes varot jau saimniekot puslīdz normāli. Pirmoreiz kopš blokādes Berlīnē tagad var dabūt svaigas saknes un augļus. Bez tam nomierinātāju iespaidu atstājusi ģen. Kleja deklarācija, ka neesot neiespējams, ka krievi drīzumā blokādi atceļ, jo tā kļuvusi neiedarbīga un kavē Maskavas politisko mērķu sasniegšanu. Lai aizkavētu patstāvīgas Rietumvācijas nodibināšanu, Maskava esot ar mieru upurēt savu ģenerāļu politiku Berlīnē un nodot to Kremļa ārpolitiķiem. Šie privātās aprindās izteiktie Kleja uzskati tagad Berlīnē iet no mutes mutē, un tiem veltī lielu ticamību, jo vairāk tāpēc, ka tie teikti vēl pirms Sokolovska aiziešanas. Arī informētas aprindas, kam labi sakari ar krievu štābu Karlshorstā, sagaida militārpolītikas maiņu un jaunu kursu no Maskavas.

Sīrijā nodibināta militāra diktātūra

APCIETINĀTI VALDĪBAS UN PARLAMENTA LOCEKĻI UN IZSLUDINĀTS KAŖA STĀVOKLIS

Jau pagājušajā numurā ziņojām, ka Sīrijā sākušies nemieri, pārtraukta telefona satiksme ar ārpasauli un slēgtas robežas ar kaimiņvalstīm. Tagad izrādās, ka Sīrijā noticis valsts apvērsums. Līdzšinējās valdības vietā nodibināta militārā diktātūra un apsolītas jaunas vēlēšanas.

Vēl otrdien Damaskā viss bija mierīgi, un dzīve ritēja normāli. Ceļā uz Apvienoto Nāciju sesiju Ņujorkā tur nolaidās Pakistanas ārlietu ministra sēra Khana lidmašīna, un indiešu valstsvīru pieņēma sīriešu ministru prezidents El Azems un parlamenta prezidents El Khure. Bet trešdienas rītā pie visām valdības ēkām un svarīgākos satiksmes centros parādījās bruņotas armijas vienības, iedzīvotājiem pavēlēja steigšus doties mājās un nerādīties uz ielām, un īpašas kaŗaspēka nodaļas arestēja valdības locekļus un parlamentāriešus. Apvērsums bija tik labi noorganizēts, ka nemiernieki nesastapa ne mazāko pretestību. Pirmoreiz Vidējos austrumos bija notikusi revolūcija bez asins izliešanas.

Trešdienas pēcpusdienā Sīrijas armijas virspavēlnieks pulkvedis Caims izsludināja sevi par valdības galvu un pasludināja līdzšinējo kabinetu un parlamentu par atlaistu. Tālāk Damaskas radio nolasīja Caima proklamāciju, ka viņš izvēlējies šo soli tāpēc, ka valstī apstākļi dienu no dienas pasliktinājušies. „Mēs nerīkojām apvērsumu, lai sagrābtu varu," teikts tālāk proklamācijā, „bet gan lai nodibinātu patiesi demokratisku valdību." Otrā proklamācijā Caims izsludināja visā valstī kaŗa stāvokli un iziešanas aizliegumu arī pārējās pilsētās un sādžās. Iedzīvotājiem aizliegts paturēt ieročus, piedraudot ar nāves sodu. Ārzemēm domātā ziņojumā Caims deklarēja, ka apvērsums ir Sīrijas iekšēja lieta, un to nav inspirējusi neviena ārvalsts.

Tuvāku ziņu par notikumiem Sīrijā pagaidām nav, jo telefona un telegrafa satiksmes aizliegums joprojām pastāv, un nevienam ārzemju žurnālistam pagaidām nav atļauts zemi atstāt. Pulkvedis Caims līdz pagājušā gada maijam vadīja Sīrijas drošības dienestu. tad viņu iecēla par armijas virspavēlnieku. Politiskais stāvoklis Sīrijā nostabilizējās tikai šogad. Kad pagājušā gada

(Beigas 5. lpp.)

LATVIJA
Nr. 37 (281) 1949. g. 2. aprīlī
Ar autora parakstu, vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā zinā redakcijas domas.

ARĪ TO DOSIM LĪDZI TRIMDAS GAITĀS!

Mēs daudz runājam par to, ka mūsu šodienas trimdas jēga ir cīņa par latviešu lietu, mūsu tautas pastāvēšanu un neatkarīgās, latviskās Latvijas atgūšanu. Bet tādā gadījumā visam, ko darām sabiedriskā darba laukā, ir ar dzelzs konsekvenci jākalpo tieši šim un tikai šim lielajam uzdevumam. To vispirmā kārtā prasa mūsu rīcībā esošo ierobežoto līdzekļu ekonomija un mūsu nākotnes attīstības tendence, kas nepārprotami diktē pasteigties ar zināmu vērtību uzkrāšanu, kas tagad vēl iespējams, bet, varbūt, rīt un parīt vairs nebūs. Es domāju šeit mūsu iespiesto vārdu, pie kam šoreiz gribu pakavēties arī tikai pie vienas šauras nozares — gleznu reprodukcijām mūsu periodikā.

Nevarētu būt šaubu, ka tieši gleznu reprodukcijām mūsu tagadējā bēgļu dzīvē nesalīdzināmi lielāka nozīme nekā jebkad dzimtenē. Vispirms jau tikai retam bēglim izdevies paņemt līdzi no mājām kādu latvieša gleznotāja darbu, kas sevī būtu iemūžinājis kādu daļu no mums tik tuvās latviskās pasaules. Nav daudz arī to, kam līdzi kāds prāvāks gleznu reprodukciju krājums. Visam lielajam vairumam nav absolūti nekā, kas acij dotu šīs pagātnē iestigušās latviskās pasaules atveidu, skatītu ar latviešu mākslinieka aci. Nav nekā, ko viņš varētu paņemt līdzi savās tālākajās gaitās un pie kā viņš varētu ļaut no svešuma iespaidiem atpūsties un patverties savam skatam, kad latviskajam garam vienaldzīgā vai naidīgā svešā pasaule tam ik dienas skalosies pāri līdzīgi nerimstošiem upes ūdeņiem, kas nesaudzīgi dzēsīs vienu atmiņu pēc otras, līdz arī garīgā acs vairs nebūs spējīga rekonstruēt to, kas miesīgai acij jau agrāk bija zudis.

Vēl lielāka traģēdija tā būs mūsu visjaunākai paaudzei, kas nekad apzinīgi vēl nav varējusi uzņemt sevī ne Kurzemes un Zemgales rāmo skaistumu, nedz Vidzemes un Latgales košumu, kam latviskā peisaža dvēsele ir sveša un pat priekšstatam neiespējama. Un kā būs tad, kad svešā tālā malā, nonākuši savā istabā vai dzīvoklī, mēģināsim iekārtot kaut nabadzīgu un pieticīgu savas latviskās pasaules stūrīti? Ko tad liksim pie savām četrām sienām un kam ļausim uz mums runāt atpūtas un pārdomu stundās? Vai tad nebūs tā, ka latviešu gleznotāju darbu reprodukciju un pat vienkāršu dzimtenes ainavu trūkuma dēļ tukšās vietas pie daudzām sienām ieņems svešās zemes žurnālu ilustrācijas, tās „pin up" gerlas, kas jau tagad „greznojot" daudzu aizbraucēju mītņu sienas? . . .

Šai ziņā mūsu grāmatu izdevēji daudz grēkojuši un arī daudz nokavējuši. Ir tiesa, ka trimdā mums iznākuši daži atsevišķi dzimtenes skatu reprodukciju krājumi, taču latviskās gleznas reprodukciju ziņā, atskaitot nedaudzus un tautā maz izplatītus pāris atsevišķus gleznu un vienu grafikas reprodukciju krājumu, galvenās mūsu iespējas balstījušās uz mūsu mākslas žurnāliem. Vācijas apstākļos praktiski var runāt tikai par „Laiku" un „Sauksmi".

Pāršķirstot pirmā izdevuma vairāk nekā trīs desmitus numuru (sākot ar 1946. g. pavasari), kas katrs sniedz pa vienai techniskā ziņā nevainojamai krāsainai gleznu reprodukcijai, mēs tomēr šai garajā klāstā varam saskaitīt tikai kādus 6 vai 7 darbus, kas kā saturā, tā izpildījumā runātu uz mums to īsti latvisko valodu, pēc kuras mēs ilgosimies savās tālākajās svešniecības gaitās un kas mūs sauktu atpakaļ pie pamestajiem senču gara avotiem un zem svešās varas smokošās dzimtenes. Tie pieder Purvīša, Apiņa, Dārziņas, Rozentāla un Zvirbuļa otai. Zināmā mērā tiem vēl var pievienot dažas Annusa un Ārvalža darbu reprodukcijas, bet tad tas arī ir viss. Lielais vairums nesniedz nekā īpati latviska ne mākslinieciskā skatījumā, nedz sižetā. Tie savā tematikā vai nu pilnīgi neitrāli vai pat ļoti vienaldzīgi, bet no sākumā minētās latviskās misijas viedokļa nederīgi un kaitīgi, jo to vietā ar tiem pašiem līdzekļiem būtu bijusi iespēja dot mums nepieciešamo. Šeit sava krietna daļa pārmetumu nākas arī mūsu māksliniekiem, kas latviskā peisaža un latviskās pasaules vietā trimdā labprātāk gleznojuši, piemēram, dažādas Švābijas ainavas, vācu priekšpilsētu kāpostu dārzus vai, labākā gadījumā, kaut ko, kam tiklab vieta vācu ciemā, kā čechu vai franču pilsētā. Liekas, ka „Laiks" pametis novārtā tos īpatos uzdevumus, kādus spraudž šis vienreizējais trimdas laiks, un nav šai ziņā pildījis savu pienākumu cīņā par latviešu dvēseli trimdā.

Mazāk pārmetumu pelna „Sauksme", kas šai pašā laika posmā ducī dubultnumuru sniegusi apmēram pusē krāsainas gleznu reprodukcijas noteikti latviskā garā (prof. Liberta, Šaumaņa, prof. Kugas, Ūbāna, prof Annusa, Prandes). Otrai pusei gan allaž ir bijis latvisks nosaukums, taču svešs traktējums (piem., Liberta „Rīgas osta", Gaiļa „Dzimtenes mala") un nespēja izraisīt tās stīgas, kas skan dzimtenei un tikai dzimtenei. Un jāsaka, ka, saliekot kopā abu šo grāmatu pāri par četrdesmit reprodukcijām, mēs īsti jūtam dzimtenes gaisu ap sevi šalkojam tikai 6—7. Tas ir skops klāsts turpat triju gadu posmā, tas ir pārāk maz, ko dodam līdz tālo aizjūras ceļu gaitniekiem.

Te, varbūt, iebildīs un dibināti iebildīs, ka tematikā nacionāli, bet glezniecīskā ziņā vāji darbi būs slikta ceļa maize tālājās aizjūras gaitās, kur taču vēlēsimies līdzi ņemt arī noteiktu priekšstatu par mūsu glezniecības kultūru, un ka tamdēļ mākslinieciskais moments nav pakārtojams tematikai un pēdējā ir vienaldzīga. Ja mēs jautājumam pievērstos tā, tad, iespējams, iepriekš minētajiem mākslinieku vārdiem nāktos pievienot arī citus (piem., Milta aktus vai Tones un Šveica klusās dabas utt.) un, varbūt, izlaist kādu no agrāk pieminētajiem vārdiem. Bet arī tad secinājums nebūtu daudz citādāks, jo vairums reproducēto darbu nav ne tematikā latviski, nedz arī savās mākslinieciskās kvalitātēs nacionāli un pat ne vispār glezniecīski augstvērtīgi.

Taisni ļoti ierobežoto ekonomisko iespēju dēļ mēs nevaram tagad atteikties no prasības, ka reproducējami tikai darbi, kam ir saturs, ir izpildījums, ir noteikti nacionāli un pie tam ar augstu glezniecisku kvalitāti. Atzīdams, ka normālos apstākļos glezniecīskām kvalitātēm ikvienā mākslas darbā ir pirmā vieta un absolūtā prioritāte, nevaru tomēr pilnam tam pievienoties mūsu trimdas apstākļos, kur materiālo iespēju šaurība diktē citu pieeju un, proti, ka pirmā vietā stāv nacionālais elements, tad seko latviski īpata apdare, un pēdējā vietā stāv abstraktais tīri glezniecīskais vērtējums.

Vai varam šai ziņā vēl ko labot? Man šķiet, ka šāda iespēja vēl ir, kaut tagadējā vācu marka to ievērojami apgrūtina un sadārdzina, un šī iespēja būtu katrā ziņā jāizmanto. Tas būtu mūsu trimdas grāmatnieku nacionālais pienākums. Pie tam nevajadzētu domāt par dārgiem un lieliem izdevumiem, grāmatām un mapēm, bet vajadzētu apmierināties ar atsevišķu gleznu reprodukcijām uz atsevišķām lapām, kas būs ne vien vairāk pa spēkam, bet arī vairāk atbildīs uzdevumam — greznot latviešu trimdinieku mājokļu sienas, sniedzot idejiski un mākslinieciski vērtīgu rotājumu. Pie tam latviešu bēgļu lielais vairums gan vēlēsies redzēt un iegūt tādus darbus, kas savā veidojumā un saturā spēs pilnīgāk un vispusīgāk atveidot mums trimdā tālās nelaimīgās dzimtenes peisažu visos gada laikos, vai arī tās īsti latvisko žanru. To mēs varētu sasniegt ar lietpratīgu un rūpīgu mūsu žanra vecmeistaru darbu izlasi, tāpat kā šim mērķim sevišķi labi spētu kalpot, piemēram, prof. V. Purvīša gleznu reprodukcijas ar savu vislatviskāko un tuvāko noskaņojumu. Ar labu gribu gan laikam jau tagad šim pašam nolūkam būtu pieejams tas ilgi meklētais prof. Purvīša gleznu krājums, kas beidzot Vācijā atradies. Tas, saprotams, nenozīmē, ka arī jauno meistaru darbiem nebūtu vietas, tikai, tos izvēloties, neaizmirsīsim, ka mēs izcīnām cīņu un pie tam ar ļoti ierobežotiem līdzekļiem.

J. Vagners

Trīs DP transporti sasniedz Austrāliju

„LATVIJAS" SPECIĀLKORESPONDENTA VĒSTULE NO BATHERSTAS

Reizē ar saules lēktu 15. martā Sidnejas ostā iebrauca tvaikonis „Wooster Victory", atvedot Austrālijā 10 dažādu tautību DP. Dažas dienas vēlāk turpat ieradās „Protea", bet Melburnā piestāja „Castel Bianco". Vienā nedēļā Austrāliju sasniedza trīs transporti ar gandrīz 3000 DP. Indijas okeānā „Wooster Victory" pasažierus satrauca maza ugunsnelaime. To ātri novērsa. Nedaudz apdega vienīgi Augsburgas Haunštetenes nometnes tautieša Garā viena bagāžas kaste, mantas nesabojājot.

Brauciens uz Austrāliju, kas ilgst apmēram mēnesi un dažkārt pat vēl vairāk, ir stingra pacietības, izturības un veselības pārbaude. Visu ceļotāju „bubulis" bijis un būs jūras slimība un dažos gada laikos arī karstums. Pret šim likstām cilvēki ir dažādi jūtīgi Viens, piemēram, ekvātoru pārbrauc garajos „šektaiņos", bet citam pat visvieglākais peldtērps ir par apgrūtinājumu. Nevajaga nemaz ekvātora. Ir mēneši, kad cilvēki jau Sarkanajā jūrā milzīgajā svelmē elso smagāk nekā zivis uz sauszemes. Dažs, nokļuvis Austrālijā, atmostas it kā no murgiem un nevar iedomāties vairs otru reizi mūžā uzņemties tik smagu ceļojumu. Citam brauciens liekas tikai izprieca un kuģa šūpošanās atgādina bērnības laiku Lieldienas.

Lai nu šā vai tā, bet kā uzvarētājs jutīsies cilvēks, kas tālajam ceļam būs iegādājies kaut vai kilogramu siļķu un klaipiņu rupjas maizes, bet, ja iespējams, arī gabaliņu žāvētas cūkas gaļas. Šķiet, šī „recepte" noderēs pat braucējiem, kuriem uz kuģa ēdiens ļoti labs, jo mēneša laikā tas tomēr bieži atkārtosies un apniks. Tad, un sevišķi tajos brīžos, kad vairs nav glābiņa no jūras slimības, siļķīte — vienkārša sālīta siļķīte un gabaliņš rupjās maizes būs izcils gardums „dūšas piesiešanai".

Braucējiem uz Austrāliju vēl gribētos atgādināt, ka angļu un amerikāņu cigaretes sevišķi lētas ir Adenā, kur smēķētājiem visizdevīgāk papildināt savus krājumus, pataupot līdz turienei naudu šai vajadzībai. Un beidzot: ja svešinieks nonāk Melburnā, tad nedrīkst jūsmot par Sidneju, bet sidnejiešiem nevajaga aizdot dusmas ar stāstiem par Melburnas skaistumu. Abas lielpilsētas kāro pēc Austrālijas „pirmās pilsētas" goda, ko der zināt.

Batherstā, martā.

Arnolds Šmits

Arī Amerikas latviešu komūnistu laikrakstam tuvojas gals

ASV latviešu baptistu izdevums „The Beacon" raksta, ka nesen, kad līdzekļu trūkuma dēļ beidza iznākt Amerikas latviešu laikraksts „Drauga Vēsts", otra latviešu avīze — komūnistiskais „Amerikas Latvietis", veltīja šim notikumam komentāru, kas beidzās ar vārdiem „Dusi mierā". Tagad esot uzzināts, ka Maskavas rupors un Padomju Savienībai pakļautais „Amerikas Latvietis" izsaimniekojis jau 9000 dolaru un tā izdošanai palicis tikai vēl ap 1000 dolaru. Tā kā laikrakstam ienākot ļoti maz naudas, esot paredzams, ka arī šis izdevums drīz izbeigs gaitas. „The Beacon" piebilst, ka neteiks „Dusi mierā", jo šai gadījumā piemērotāks būtu teiciens „Laimīgu ceļu".

Lēmaņa ansambļa jauniestudējumi Eslingenas vācu teātrī

Visā klusībā, ar raksturīgo pašaizliedzību un entuziasmu Osvalda Lēmaņa mūžam darbīgā saime iestudējusi gluži jaunu programmu, un jau otrdien, 5. aprīlī, tā būs skatāma atklātā izrādē Eslingenas vācu teātrī. Bez paša šefa tīrās mākslas ugunīs izkristallizētā talanta un viņa partneres Mirdzas Tillakas temperamentīgajiem, izteiksmē spēcīgajiem sniegumiem sarīkojumā būs izdevība redzēt arī šarmanti graciozo, smalko kustību meistari Tatjanu Vesteni un vīrišķīgi spraigo Reini Jēkabsonu, kas tagad pievienojušies ansamblim. Programmā bez tam vijolnieka Lindemaņa solo sniegumi.

Lamā Staļinu, bet spiego Maskavas labā

LATVIETIS AR TRIM UZVĀRDIEM, KO DIPLOMĀTISKĀS NOTĀS PIEMINĒJA DIVAS VALSTIS — STOKHOLMĀ SĀKUSIES PRĀVA PRET IGAUNI SŪRVELI

Sakarā ar pēdējā laika saviļņojumu Zviedrijas tautiešos, ko radīja Padomju Savienības iesniegumi zviedru ārlietu ministrijai un kas tagad pa daļai jau norimis, nozīmīga ir informācija, ko „Nya Lidköpings-Tidningen" un „Latvju Ziņas" Stokholmā sniedz par divās starptautiskās notās pieminētu cilvēku. Runa ir par vienu no minētā saviļņojuma vaininiekiem, diemžēl, latvieti, 28. g. veco Oskaru Maurānu, arī Kalniņu, un ziņas par viņa rīcību var noderēt brīdinājumam ikvienam tautietim svešatnē.

Pastāv aizdomas, ka pirmā izdevība nokļūt uz slideniem ceļiem Maurānam radusies jau Latvijas brīvības laikos, kad viņš kļuvis par Latvijas preses biedrības šoferi. Šai darbā bieži braukājot uz preses pili Siguldā, viņam bijusi izdevība būt ievērojamu mākslinieku, rakstnieku, gan arī valstsvīru tuvumā, un viņu sarunu noklausīšanās Maurānam varēja lieti noderēt Reiz viņam arī bijusi izdevība kā šoferim pavadīt ministru Birznieku līdz Čechoslovakijai.

Kādu laiku pēc tam Maurāns braucis uz kuģiem, bet pēc Vācijas kapitulācijas nokļuvis Dānijā, kur bieži braukājis uz Kopenhāgenu un apmeklējis Padomju Savienības konsulātu. Acīm redzot, viņš Dānijā saņēmis šī konsulāta īpašu uzdevumu, jo 1947. g. ieradies Zviedrijā, uzdodamies par Jāni Kalniņu, un ļoti bieži mainījis dzīves vietas, kamēr kļuvis aizdomīgs zviedru policijai. Tā ierobežojusi Maurāna kustības brīvību, aizliegdama bez atļaujas atstāt Lidčepingu. Maurāns tomēr riskējis doties „svarīgās darīšanās" uz Stokholmu bez atļaujas. Pēc atgriešanās Lidčepingā policija viņu nopratinājusi. Maurāns-Kalniņš, kam bijis arī trešais vārds — Narjis Tellors, apstiprinājis, ka Stokholmā apmeklējis Padomju Savienības legācijas konsulāro nodaļu. Savā atbildes notā Padomju Savienībai Zviedrijas ārlietu ministrija uzsver, ka zviedru vēlēšanās ir, lai viņš iespējami drīzāk atstāj Zviedriju.

Maurāns bijis visai kustīgs un iznesīgs, labi ģērbies, nereti lielījies, ka nopelnot 450 kronu mēnesī, izturējies kā sevišķi skaļš latviešu patriots un bieži sunījis Staļinu. Divu valstu notās viņš pieminēts cienīgā sabiedrībā — kopā ar igauni Pērnu, kas izrādījies vājprātīgs, un otru igauni Sūrveli, pret kuru, kā Berlīnes amerikāņu sektora raidītājs RIAS ziņo, Stokholmā nupat sākusies prāva par spiegošanu un dažādiem krimināliem nodarījumiem.

Padomju Savienības piecgadei vajadzīgs Latvijas zaļais zelts

BOĻŠEVIKI PLĀNVEIDĪGI IZNĪCINA MŪSU MEŽUS

Karā izpostītās Krievijas atjaunošanai vajadzīgi milzīgi kokmateriālu daudzumi. Padomju piecgades plānā paredzēts sagatavojamo kokmateriālu daudzumus palielināt par 50 proc., bet pašu piecgadi realizēt 4 gados. Tādēļ sākusies ļoti intensīva mežu izciršana arī Latvijā. Jau pēc otras boļševiku okupācijas 1945. g. tie uzsāka kokmateriālu transportēšanu uz Padomju Savienību ļoti plašā veidā. Darbos iesaistīja visus kustēt spējīgos — vecos, pusaudžus un sievietes neizslēdzot, ko klaušu kārtā sadzina mežos un lika izcirst zināmu koku daudzumu. Līdz šim boļševiki tādā kārtā izcirtuši Latvijas mežos 5—6 milj. kub. m koku, tas ir vairāk, nekā dabīgais koksnes pieaugums tai pašā laikā.

Sākot ar šo ziemu, stāvoklis vēl krasi pasliktinājies. „Cīņa" raksta, ka pašreiz vēl vajadzīgi meža strādnieki un daudzos apriņķos viņu skaits palielināms 30—50 reizes, jo mežu darbi pagarināti par vairākiem mēnešiem. Bez tam līdzšinējiem klaušiniekiem nāks talkā pastāvīgi meža strādnieki. Boļševiku nolūks ir sakāpināt kokmateriālu produkciju Latvijā no 10—12 milj. kub. m, bet šī daudzuma izstrādāšanai nepietiks darba spēka, un paredzams, ka strādniekus vēl ievedīs no Padomju Savienības, tā veicinot arī maskētu kolonizāciju. Darba roku trūkums spiedis sadzīt mežos pat pilsētniekus, kā ziņo Rīgas — Madonas raidītājs.

Padomju Savienības piecgades plānā paredzēts pavisam izcirst 280 milj. kub. m koku vienā pašā 1950. gadā. Boļševiku rīcība rāda, ka tā šo milzu vairumu sagādāšanā pievērsusies īpaši Baltijas mežiem, tā iznīcinot Latvijas galveno dabas bagātību, un, ja viņu plānos nekas negrozīsies, tad 5—6 gados būs izcirsta vērtīgākā Latvijas mežu daļa.

Bīskaps J. Rancāns pie Austrijas latviešiem

26. martā Austrijā ieradās bīskaps J. Rancāns un apmeklēja Glāzenbachas latviešu koloniju. Goldenšteinas klostera baznīcā 27. marta rītā bīskaps vadīja latviešu katoļu draudzes dievkalpojumu, bet pēcpusdienā ieradās latviešu sanāksmē Glāzenbachas nometnē, kur viņu apsveica LCK pārstāvis Austrijā O. Siktars. Uzrunā tautiešiem Rancāns sniedza pārskatu par latviešu delegācijas darbu UN kopsapulcē Parīzē un deva norādījumus mūsu stājai nākotnē. Pēc sanāksmes viesis vēl brīdi pakavējās pie tautiešiem, pārrunājot starptautiskas un trimdas dzīves problēmas.

Nometņu dzīve

VOLTERDINGENAS 500 latviešus 5. aprīlī pārceļ uz Lērti. Nometne jāatbrīvo, lai uzņemtu 1200 poļu no Getingenas. Atstājot Volterdingenu, baltieši zaudējuši vienu no klimatiski labākajām nometnēm visā joslā. Nometne ar priežu mežu bija teicama vieta plaušu slimniekiem, bet it īpaši bērniem, kas nepanesa piejūras klimatu un sirga ar bronchītu vai plaušu dziedeŗu iekaisumiem. Britu iestādes latviešu pārstāvim Kukainim Hanoverā apsolījušas ka latviešus no Dedelstorfas pēc 2 mēnešiem pārcels uz kādu citu nometni rietumos.

BERCHTESGADENĀ sācis darbību mazpulks, ko vada A. Kolberga un M. Osis.

Gleznotāji gaida atsaucību arī no IRO

Projektētā DP gleznu un daiļamatniecības izstāde Ženēvā mākslinieku saimē radījusi saprotamu interesi. Latviešu gleznotāji, kas kuplā skaitā reprezentējās IRO rīkotā izstādē Amsterdamā, piedalīsies arī jaunajā pasākumā. Mūsu gleznotāji saprot, ko visus darbus IRO iepriekš nevar atpirkt, un labprāt nāk talkā skates sarīkošanā, savas gleznas uzticot. Gleznotāji tomēr vēlētos, lai arī IRO viņus neatminētos tikai tad, kad jānodod darbi izstādēm. IRO gan meklē labus darbus, bet līdz šim nekas nav darīts, lai gleznotājiem piešķirtu kaut mazākās priekšrocības mākslinieciško nodomu realizēšanā. Kad kārtojās Amsterdamas skate, nāca solījums, visiem, kuŗu darbi būs uzņemti izstādes katalogā, piešķirt strādātāju papilddevas. Amsterdamas izstāde jau pošas uz citām pilsētām, bet gleznotāji velti gaida solīto.

Lai kaut cik nodrošinātu iztiku, vairāki latviešu gleznotāji stājušies IRO darbos, kur nu kuŗais — noliktavās, auto remontdarbnīcās, birojos. Protams, gleznošanai tad var atlicināt tikai pāris vakara stundas. Arī telpu ziņā gleznotāji no IRO velti gaidījuši mazas priekšrocības. Sevišķi ģimenes cilvēkiem nav viegli gleznot „likumīgā" platībā. Tie visi ir „sīkumiņi", kas būtu atrisināmi, ja IRO arī ikdienas dzīves iekārtojumā gleznotājus vērtētu kā personas, kas var reprezentēt, un arī to dara, visu plašo DP saimi starptautiskā forumā.

Jācer, ka DP gleznas arī tiešām visā drīzumā aizceļos uz Šveici. Arī paši gleznu darinātāji būtu priecīgi kaut pāris dienas ieelpot starptautiskās mākslas pasaules gaisu. Vai IRO nevar noorganizēt DP gleznotāju klātieni izstādes atklāšanā? Tas būtu gandarījums par pūlēm visgrūtākajos darba apstākļos.

H. M.

VĒSTULES REDAKCIJAI

A. Bierants, Ingolštatē

KĀPĒC VĒL ARVIEN NAV LABAS LATVIJAS KARTES?

Aizvakar pie manis ienāca māsas meitene un lūdza: „Tēvoc, iedod man Latvijas karti, skolotājs mums uzdeva to uzzīmēt ar visām upēm un lielākajām pilsētām, bet es jau no galvas nezinu." Dienu vēlāk saņēmu vēstuli no Amerikas, un tajā mana krustdēla pirmais jautājums bija: „Krusttēv, vai Latvijas karti man dabūji?" Kā vienā, tā otrā gadījumā man bija jāatzīstas, ka Latvijas kartes man nav un neesmu arī varējis to dabūt, jo tā nevienā grāmatnīcā vai apgādā nav dabūjama.

Cik atceros, pašā pirmajā trimdas gadā parādījās pāris Latvijas kartes, bet tās bija nelielas un samērā nepilnīgas; vēlāk dažiem propagandas izdevumiem bija pievienotas pavisam sīkas Latvijas kartes bet tas arī ir bijis viss. Pa visiem šiem četriem gadiem nav izdota neviena pilnīga mūsu valsts karte, tādēļ tam būtu pats pēdējais brīdis. Jārūpējas, lai mūsu bērni un jaunatne neaizmirstu savas tēvzemes kontūras un lai viņi katrā laikā uz kartes varētu parādīt to vietu, kur dzimuši, auguši vai skolā gājuši. Ja Latvijas kartes izdošana būtu neiespējama privātiem apgādiem, tad par to būtu jārūpējas centrālajām iestādēm, kaut vai piemaksājot.

Anatolijs un Pjotrs iepazīstas ar ASV

Pagājušā rudenī divi Padomju Savienības lidotāji tikmēr slepeni klausījās Amerikas Balss raidījumus, kamēr nolēma bēgt pie kapitālistiem. No Ukrainas tie vienā pa-

ņēmienā atlidoja līdz amerikāņu joslai Austrijā, kur tiem izbeidzās benzīns. Neraugoties uz Maskavas neatlaidīgiem pieprasījumiem, abus krievu leitnantus neizdeva, un piepildījās viņu kārotais sapnis. — tie nonāca ASV.

Jau Amerikas Balss raidījumos Anatolijs Barsovs un Pjotrs Pirogovs bija saklausījušies visādas ziņas par Virdžinijas štatu. 4. februārī viņi sāka ceļojumu pa šī štata pilsētām un laukiem kā Virdžinijas tirdzniecības kameras viesi. Žurnāls „Life" sniedz foto reportāžu par abiem jaunajiem padomju leitnantiem, kas kopš dzimšanas nav citu pasauli redzējuši, kā vien Staļina „paradīzi". Tāpēc dažā labā uzņēmumā abiem mutes vaļā, skatoties amerikāņu dzīves pārpilnībā. Sevišķi pārsteigti viņi bijuši par to, ka katrā lauku veikalā ir vismaz ducis dažādu šķirņu ziepju, ka olas maksā tikai 4 centi gabalā, ka strādnieks trijās stundās nopelnī pāri labu kurpju, ka apģērbus katrs var pirkt, cik grib, un ka no automobiļiem var sarunāties pa telefonu ar mājās palikušajiem.

Abi krievi amerikāņu vērojumā vēl arvien esot ļoti neuzticīgi un domājot, ka tiem rāda propagandu. Nekādi tie nevarējuši saprast, ka statujas sabiedriskās ēkās un pilsētu laukumos nav nopelniem bagāti revolūcionāri. Tāpat tie gribējuši zināt, vai tiešām visi tikpat labi tiek baroti kā viņi, lai gan tīšām Barsovam un Pirogovam visas ēdienu reizes iekārtotas plašos publikas restorānos un lauku kooperātīvos.

Vācijai vēl 1952 g. nebūs pietiekami daudz tekstilpreču

Aizstāvēdams tekstilpunktu atcelšanu, nopietnais vācu saimniecības laikraksts „Industriekurier" norāda, ka punktu atcelšana patiesībā būtu tikai faktiski jau pastāvošās kārtības oficiāla atzīšana, bet piebilst, ka tā varētu veicināt vēl straujāku Vācijā ražoto tekstilpreču kvalitātes uzlabošanos. Pirmajā laikā pēc valūtas reformas tekstilpreču bads Vācijā esot bijis tik liels, ka neviens nav domājis par kvalitātes uzlabošanu. Kopš pagājušā rudens ievērojama tieksme ražot labākas preces, bet šī tendence sevišķi pastiprinājusies šīgada pirmajos mēnešos, kad kļuvis stipri grūti tekstilpreces pārdot. Vismazāk tekstilpreču pārdots janvārī, kas gan parasti esot tirgotājiem nelabvēlīgs mēnesis, februārī apgrozījums palicis uz vietas, bet martā jau atkal sākusies nedaudz dzīvāka tirgošanās.

Laikraksts noraida domu, ka Vācijas tirgus jau būtu ar tekstilprecēm piesātināts; normālos apstākļos uz ik iedzīvotāju esot vajadzīgi ap 14 kg gadā. Pat tad, ja ar Maršala plāna palīdzību ievērojami palielinātos Vācijas tekstilrūpniecības produkcija, tomēr 1952./53. gadā nevarot cerēt uz vairāk kā nepilniem 10 kg tekstilpreču uz iedzīvotāju. Iemesls pārdošanas grūtumiem esot vienīgi naudas trūkums. Tā paša iemesla dēļ arī pircēji arvien vairāk raugoties uz preces kvalitāti, kas rūpniekiem, ja tie vispār vēlas pastāvēt, nemitīgi jāuzlabo. Pašlaik tas visspilgtāk esot novērojams apģērbu rūpniecībā, kamēr gultas veļa, citi baltie audumi un diegi joprojām piederot tai preču kategorijai, kur pieprasījums visumā lielāks nekā piedāvājums.

Pirmā latviešu skautu vienība Austrālijā

Latviešu skautu grupa Austrālijā

Latviešu skautu priekšnieks nesen reģistrējis Alauksta (86.) skautu vienību Tamatā un Batalvā, kas ir pirmā latviešu skautu vienība Austrālijā. Vienības adrese: A. Jumiķis, Wakehurst Hotel, Batlow, N.S.W., Australia.

Arī Vācijā reģistrētas divas jaunas skautu vienības — Tērvetes (41.) sk. vien. Firzenē (pr-ks V. Blīgzna) un Svētes (87.) sk. vien. Lādes ciemā pie Mindenes (pr-ks E. Avots). Darbību atjaunojusi Gaujas (12.) sk. vien. Oldenburgā. Nometņu pārvietošanas dēļ darbību pārtraukušas 4 skautu vienības, bet apvienojušās — 2.

Pasaules gaidu birojs paziņojis, ka par gaidu ceļojošo inspektori DP gaidām izraudzīta zviedru gaidu vadītāja Zenta Svensone. ip

Montgomerijs ievācas Napoleona pilī

EIROPAS AIZSARDZĪBAS CENTRS FONTENEBLO

Rietumpasaules politiķus Parīzes senās pilis arvien pievilkušas kā ar burvja spēku. Cik miera konferences nav risinājušās Versaļā, Luvrā, Sen Žermēnā, Neijī, Trianonā vai Sevrā. Ne par velti politiskajā žurnālistikā iegājies jēdziens „Parīzes priekšpilsētu līgumi", jo visas šīs romantiskās, aizsapņojušās pilis starp klusiem dīķiem un simtgadīgiem parku kokiem atrodas pilsētiņās pie līkumainās Sēnas, kuras robežo ar Francijas sirdi un Rietumeiropas kultūras mētropoli Parīzi.

Feldmaršals Montijs mīl senas pilis un vecus mūŗus

Tagad kārta pienākusi Fonteneblo pilij, kas turpat divi simti gadu nav redzējusi vairs ģenerāļu krāsainās uniformas, diplomātu zeltā rotātās frakas un godasardžu spodrinātās ķiveres. Kopš UN kopsapulces šajo pilī, kur rietumi pagājušā rudenī vēl pēdējo reizi mēģināja atrast kopēju valodu ar austrumiem, Fonteneblo rēdņi, bet angļu Skotlendjarda detektīvi. 200 angļu kareivju novietoti bijušajās kavalieŗu mājās, kas pieklaujas pils plašajiem korpusiem. Pilī iekārto Montgomerija virspavēlniecības štābu. Cauri zaļajiem mauriņiem liek telefona kābeļus, durvis un logus ar signālizācijas ierīcēm nodrošina pret nevēlamiem apmeklētājiem, senlaicīgās atslēgas apmaina pret modernām, pieved milzīgus seifus un dokumentu skapjus, un Parīzē čukstus pat apgalvo, ka pili sargāšot arī neredzama radara siena.

Fonteneblo pili uz savas dzimtas mītnes drupām uzcēla franču renesanses karalis Francis I. Taču īstu spožumu un slavu varenā celtne pieredzēja tikai Napoleona I laikos, kad mazais korsikānis, kas gribēja iekarot pasauli un pār visām lietām zem sava sceptera apvienot visu Eiropu, tur svinēja svētkus un atpūtās. No Ludviķa 15. laikiem pils zāles grezno slavenā franču rokoko gleznotāja Bušē rotaļīgi nerātnās ganu scēnas; tajās raudzījies arī pāvests Pijs VII, ko Napoleons turēja divi gadus ieslodzītu Fonteneblo. Lielo pelēkā kaļķakmens sienu apņemts, pils vidusdaļā atrodas arī slavenais „Ardievu pagalms", kur Napoleons pirms došanās trimdā atvadījās no savas vecās gvardes. Pirms tam šis pats pagalms saucās „Baltā zirga sēta", jo tur stāvēja Romas imperātora Marka Aurelija tēls marmora kumeļā.

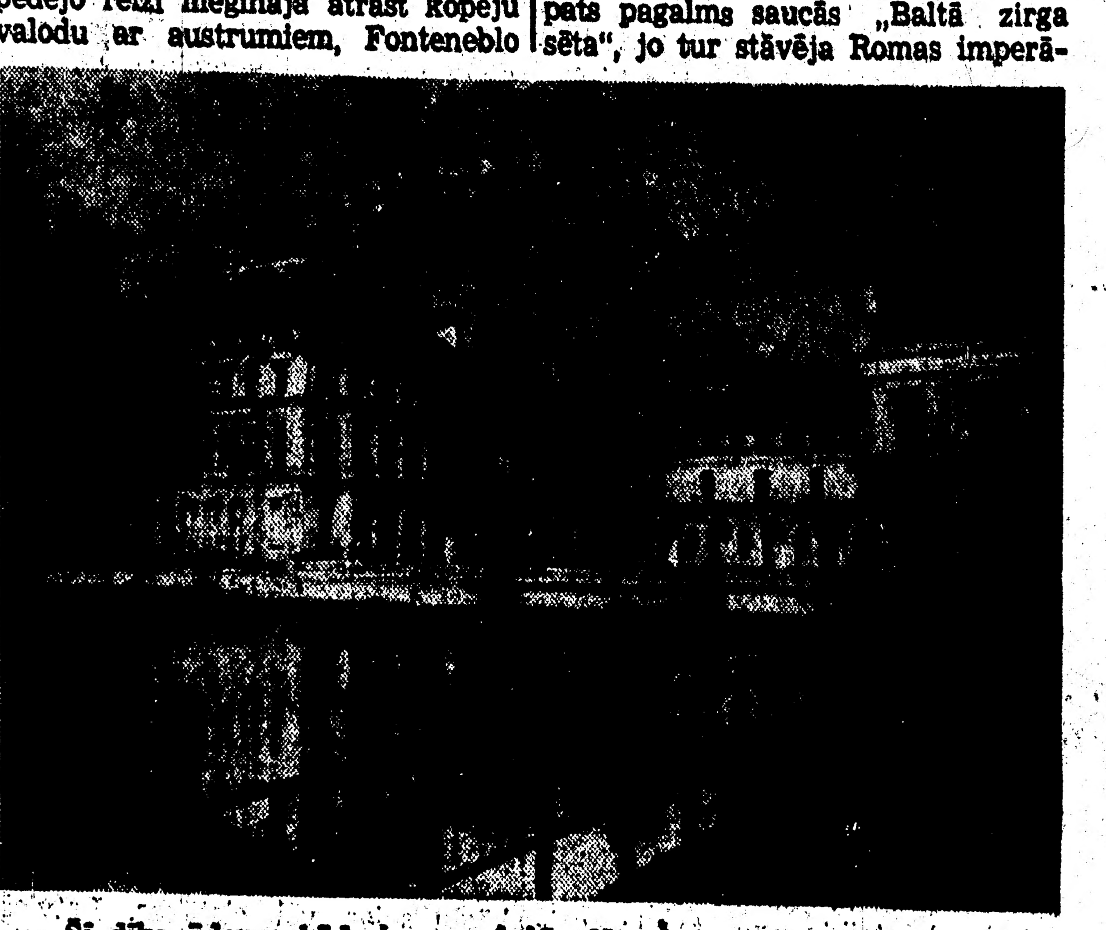

Šī dīķa ūdeņos kādreiz spoguļojās Napoleona kirasieŗu uniformas; tagad neredzami stari sargās Eiropas aizsardzības noslēpumus

pamodusies jaunai dzīvībai. Turpmāk tur atradīsies Rietumeiropas ūnijas militārās virspavēlniecības štābs. Fonteneblo pils pēdējais pavēlnieks bija Napoleons I. Tagad tajā noteicējs uz ilgāku laiku būs Rietumeiropas bruņoto spēku virspavēlnieks feldmaršals Montgomerijs.

Ne par velti Francijas komūnistu partijas ģenerālsekretārs Torēzs vairākkārt parlamentā kliedzis: „Kas notiek Fonteneblō?" Veco pili patiesi jau kopš trim mēnešiem stingri apsarga — pie tam nevis franču ie-

Vecā Fonteneblo pils nav lāga piemērota modernajam cilvēkam, bet tās jaunais saimnieks Montgomerijs pazīstams ar savu mīlestību pret tumšām, drēgnām un ledusaukstām Skotijas pilīm ar kamīniem, kuros deg resni ozolu stumbri. Citādi domā vienotās Eiropas gaisa spēku virspavēlnieks sērs Džēmss Robs, kas par savu mītni izraudzījis pilij piegulošo „Gulbju villu". Tajā 1920.-tajos gados dzīvoja toreiz tik pazīstamās rēviju zvaigznes māsas Dollijas, kas ar savu izšķērdīgo greznību pat Parīzei likās mazliet pārspīlētas.

Tā nu Fonteneblo parka dīķu apsūnojušās karpas tikpat lielā mierā kā arvien aplūko garāmgājējus un raugās vēstures rata neapturamajā ritumā — kur kādreiz karaļi nāca un gāja, dejoja un sprieda, kā padarīt vienu Eiropas valsti varenāku par otru, tagad pirmais apvienotās Rietumeiropas bruņoto spēku virspavēlnieks, apkrāvies ar visu moderno mašinēriju, mēģinās īstenot tālāko sapni par tādu vienotu Eiropu, kas aptver ne vien rietumus, bet arī dienvidus, ziemeļus un austrumus līdz pat Somijas ezeriem un Ukrainas līdzenumam.

Kā Skotlendjards sarga angļu atompilsētu

Cik slavena ir Savienoto Valstu atompilsēta Okridža, tikpat maz dzirdēts angļu atompētniecības centra Hārvelas vārds. Kopīga abām pilsētām ir vienīgi noslēpumainība un stingrā apsardzība. Šveices „Die Wochenzeitung" pastāsta, ka Hārvelu redzējis tikai retais un neviens anglis nezina, kā tur izskatās un ko tur dara. Toties nav noslēpums, ka Hārvelā ir tikai viens kārtības sargs, bet milzīgs slepeno policistu skaits, kas uzmana katru jaunatbraucēju. Britu valdība var būt droša, ka nevienam spiegam nav izdevies iegūt jebkāda veida atompētniecības noslēpumus. Par to rūpējas Skotlendjards, un Hārvela ir izcila lappuse tā darbībā.

1947. gada novembra beigās savu vieglprātību samaksāja Dr. Šmits. Viņš bija vadītājs vācu zinātnieku grupai, kas Anglijā ieradās 1946. gada beigās. Vācijā darbojies pie V1 un V2 un izstrādājis plānu vācu pirmajam turboiznīcinātājam. Šmits skaitījās viens no spējīgākiem Hārvelā un baudīja angļu draudzību. Tai laikā konstruēja kādu ar radio vadāmu raķeti, kurā bija paredzēts iebūvēt atombumbu. Dr. Šmitam uzticēja izstrādāt sīkākos aprēķinus un plānus. Viņš arī dedzīgi ķērās pie darba un likās apmierināts. Angļi savukārt priecājās, ka Hārvelā strādā tik ievērojams zinātnieks.

Dr. Šmitam bija arī atļauja atstāt Hārvelu un doties uz Londonu izklaidēties. Šmits nekad neiedomājās, ka ik braucienā viņu kā ēnas pavada Skotlendjarda ierēdņi. Drīz vien atklāja, ka Londonā Šmits satiekas ar kādu ļoti skaistu sievieti, kas nav angliete. Neviens nezina, cik tālu Šmits bija nodevis vai mēģinājis nodot Hārvelas noslēpumus. Zināms tikai, ka kādu dienu viņu lūdza ierasties atsevišķā pētniecības ēkā apspriedei ar trim tuvākiem līdzstrādniekiem par mēģinājumu rezultātiem. Ēkā atradās laboratorija. Tūlīt pēc Dr. Šmita ierašanās celtnē notika eksplozija. Sprādziena troksni dzirdēja kilometriem tālu. Ēka uzsprāga gaisā. Dr. Šmits un viņa kollēgas vairs nebija starp dzīvajiem. Vācu zinātnieka draudzene vēl šodien sēž vienā no Londonas cietumiem.

Vēl raksturīgāks nekā Šmita, bija Harija Džonstouna gadījums, tālāk raksta „Die Wochenzeitung". Džonstouns bija jauns ķīmiķis, strādāja Hārvelā un pelnīja labi. Bet viņš mīlēja tērēties un viņam vienmēr pietrūka naudas. Reiz Londonā viņš spēlēja kārtis, pazaudēja daudz naudas un iepazinās ar ļaudīm, kas par īpašu konstrukcijas plānu sagādāšanu no Hārvelas solīja lielāku summu. Džonstouns konstrukcijas plānu tiešām ieguva un pārfotografēja uz mikrofilmu, ko paslēpa savas pīpes galviņā. Filmai viņš uzbēra virsū pelnus. Džonstouns parasti daudz smēķēja un pīpi turēja zobos pat tad, kad tā sen vairs nekūpēja, kādēļ nevienam nekādas aizdomas neradās.

Kad Džonstouns ar savu auto gribēja atstāt Hārvelu, mašīnas stūre nedarbojās, viņš uzskrēja kokam un nositās. Džonstouna negadījumu novēroja kāds vīrs privātās drēbēs. Kad nelaimīgais ķīmiķis saknupa pie auto stūres, svešais piegāja un paņēma viņa pīpi. Tā kopā ar mikrofilmu tagad redzama Skotlendjarda privātmūzejā Londonā.

Lietuvietis, kas 7 reizes mēģinājis nelegāli izbraukt no Vācijas, bet vienmēr noķerts

Jau 6 mēnešus nav ziņu par kādu Brēmenes jūras jachtu, ar kuru 7 vāciešiem izdevās laimīgi aizkļūt garām krastu sardzei un nelegāli atstāt Vāciju. „Nordsee-Zeitung" ziņo, ka arī šī jachta, kaut gan visi braucēji bijuši piedzīvojuši jūrnieki, laikam gan gājusi bojā. Nelegālā ceļā ar lielākām vai mazākām laivām izkļūt no Vācijas mēģina daudzi, bet tādu, kam tas izdodas, esot gaužām maz.

Nesen Brēmenē notiesāti trīs jauni cilvēki, kas pa trīs lāgi nesekmīgi lūkojuši aizkļūt garām krastu sardzei. Pirmā reizē visi trīs jachtas braucēji saslimuši un paši atgriezušies. Otrā reizē viens no viņiem mēģinājis aizbraukt ar visu proviantu, bet bez „draugiem". Ostas policija aizturējusi viņu jau Elbas grīvā. Trešā reizē atkal braukuši visi trīs, bet avarējuši jau pie Vesterlandes salas un tad nokļuvuši tiesā.

Daudz vairāk esot to, kas lūko izkļūt no Vācijas kā „zaķi" uz preču vai pasažieŗu kuģiem. Katru dienu Brēmenē notverot vairākus tādus zaķus — vāciešus un arī bēgļus no Austrumeiropas.

Daži esot apbrīnojami neatlaidīgi. Tā, piemēram, Brēmenē jau gandrīz slaveni kļuvuši kāds vācietis un kāds lietuvietis, kas kopā notverti uz dažādiem kuģiem jau septiņas reizes. Kāds jauns breslavietis pat jau četras reizes ticis pāri okeanam, bet ASV katrreiz iekritis. Ceturtā reizē viņš iepaticies kādam amerikānim, kas solījis viņu adoptēt. Līdz formālitāšu nokārtošanai jaunais puisis tomēr atsūtīts atpakaļ un ievietots Gronas izceļotāju nometnē. Tur viņam apnicis, viņš izbēdzis un drīz pēc tam notverts uz kāda kuģa, kas vēl atradies Vācijas ūdeņos. Tagad viņš sodīts ar diviem gadiem cietumā.

Traģiskāk beidzies divu Brēmenes pusaudžu brauciens uz kāda amerikāņu kuģa, kurā tie paslēpušies. Zēniem gan bijis pašiem savs proviants, bet nekā dzerama. Jūrā viņi nav varējuši atvērt lūku, zem kuras slēpušies, un, kad Ņujorkā sāka kuģi izkraut, viņus abus atrada noslāpušus.

Kāds Amerikas vācietis, kas pēc kaŗa beigām no ASV izraidīts, bet tomēr gribējis atgriezties pie sievas un bērniem, iekļuvis nepareizā kuģī. Kad vīrs, priekā par sekmīgo un īso braucienu, kāpis malā, viņš ieraudzījis, ka ar lielām pūlēm nobraucis par „zaķi" no Brēmenes līdz — Hamburgai.

Atkal jauns māns vai patiess pareģojums?

VĒL ŠOGAD MIRŠOT STAĻINS UN ČANGKAIŠEKS

Laikraksts „Neues Europa", kas iznāk Šveicē un daudz uzmanības velti nākotnes zīlēšanai un pasaules notikumu attīstībai, pēdējā numurā iespiež kāda, pēc minētā laikraksta ziņām, pazīstama itaļu gaišreģa Achilla Andžello pareģojumu par gaidāmiem notikumiem 1949. g. nākamos deviņos mēnešos. Vēl šai gadā miršot ģenerālis Čangkaišeks, un arī Staļina dienas esot skaitītas. Cik paredzams, viņu piemeklēšot kāda sirds vainaga arteriju slimība. Šai sakarībā liktenīgs Staļinam būšot septembris. Ģenerālis de Golls uzvarēšot cīņā par Francijas atjaunošanu, bet pie varas nākšot kāds tuvs viņa līdzstrādnieks. Trumens vēl šai gadā pasākšot lielu miera ofensīvu, kamēr Anglija piedzīvošot vairākas neveiksmes un zaudējumus. Tuvākā laikā pasliktināšoties pāvesta veselības stāvoklis. Pēc Andžello ieskatiem, jaunais pāvests nebūšot amerikānis, bet nākšot no kādas „jūras braucēju tautas".

Piedāvājam tautiešiem ārzemēs „Latvijas" apgāda izdevumus

	Anglijā sh.	Austrālijā sh.	Z.-Amerikas zemēs Dol.	Holandē Fl.	Zviedrijā Zv. Kr.	Dānijā D. Kr.	Beļģijā B. Fr.	Francijā Fr. Fr.
J. Širmaņa — Dadžu Juris (stāsts bērniem)	3/—	3/9	0,60	1,50	2,—	3,—	25,—	120,—
A. Ceichnera — Kanāda	2/3	2/10	0,45	1,—	1,50	2,—	20,—	90,—
A. Ceichnera — Austrālija	2/3	2/10	0,45	1,—	1,50	2,—	20,—	90,—
Brāļu Kaudzīšu — Mērnieku laiki — iesieti	24/—	30/—	5,—	14,—	19,—	26,—	230.—	1100,—
Brāļu Kaudzīšu — Mērnieku laiki — broš.	16/—	20/—	3,50	9,—	12,50	17,50	150,—	750,—
J. Klīdzēja — Cilvēki uz tilta (noveles)	4/6	5/8	1,—	2,50	3,50	4,80	45,—	200,—
Kn. Lesiņa — Lietas, kas kārtojas pašas (noveles)	6/6	8/—	1,50	3,30	4,50	7,—	55,—	270,—
Alant Viļa — Poēm pa kuršen (ventiņu izloksnē)	2/—	2/10	0,50	1,30	1,80	2,40	23,—	100,—

Grāmatas pasūtināmas pie „Latvijas" pārstāvjiem, iemaksājot tiem attiecīgu summu naudas. Pārstāvji pieprasījumus pārsūtīs apgādam, pēc kam pēdējais grāmatas nosūtīs tieši no Vācijas katram pasūtinātājam.

„LATVIJAS" apgāds

Nauda,

ko pelnīsit izceļošanas zemē, būs ļoti vajadzīga.

SAMAKSĀJIET TAMDĒĻ VĀCU MARKĀS, ko markās var samaksāt.

Vēl pirms aizbraukšanas šeit pat Vācijā nokārtojiet

LATVIJAS

abonementu par vairākiem mēnešiem uz priekšu

Abonēšanas maksa uz ārzemēm DM 4,30 par eks. mēnesī.

Pēc jaunās adreses paziņošanas Jūs regulāri saņemsit „Latviju" un allaž būsit labi informēti par latviešu dzīvi un pasaules notikumiem.

Šogad pasaule atceras Puškinu un Gēti

KO DARĪSIM MĒS?

Eiropas gara kultūras vēsturē šogad iemesls svinēt divi ievērojamas piemiņas dienas: 26. maijā paiet 150 gadu no krievu dzejnieka Aleksandra Puškina dzimšanas, bet 28. augusts ir vācu dzejnieka Johana Volfganga fon Gētes 200. dzimumdiena. Šai sakarā kā krievi, tā vācieši jau laikus gatavojušies savu ģeniālo dzejnieku dažāda veida godināšanai. Vācieši pat visu 1949. gadu iesaukuši par Gētes gadu, un, piemēram, vācu teātros jau kopš janvāra sākuma notiek svinīgas un īpatnas piemiņas izrādes.

Bet ir skaidrs, ka ne Puškins, ne Gēte nav vairs tikai krievu un vācu dzejnieki. — Viņi pieder Eiropai, viņi pieder visai kultūras pasaulei. Īpaši tas sakāms par Gēti, kura piemiņas godināšanu par nepieciešamu atzinusi visa rietumu pasaule šaipus dzelzs aizkara. Interesanti piezīmēt, ka slavenais amerikāņu modernais rakstnieks un filozofs Torntons Vailders, šī gada sākumā viesodamies vairākās vācu universitātēs, savus priekšlasījumus sācis ar lekciju ciklu par Gētes drāmaturģiju. Laikrakstos lasīts par vācu Gētes gada atblāzmu arī Londonā un citur.

Varbūt tā ir tikai sagadīšanās, bet Puškina piemiņa latviešu trimdinieku saimē ir un tiks atzīmēta: nesen Aleksandra Plensnera tulkojumā atsevišķā grāmatiņā izdota Puškina poēma Namiņā priekšpilsētā. Cik zināms, sagatavošanā atrodas Pika dāmas jauns izdevums, ko, tāpat kā Namiņu priekšpilsētā, ilustrēs Juris Soikāns. — Nekas turpretim nav dzirdēts par Gētes piemiņas svinībām un piemiņas izdevumiem, ko būtu projektējuši brīvajā pasaulē dzīvojošie latvieši. Bet aizmāršība vai vienaldzība šai ziņā nebūtu attaisnojama.

Svinēt Gētes 200. dzimumdienu, — tas Vācijas latviešiem nebūt nenozīmē tikai to, ko izsaka vecais sakāmvārds: kā pespārnē mīti, tā dziesmu dziedi. Protams, ir nenoliedzams fakts, ka tomēr jau vairākus gadus atrodamies v ā c u zemē, un šis fakts savukārt diktē parādīt zināmu uzmanību pret vācu nācijas svinībām. Tas mūsu attiekamēs ar vāciešiem var izrādīties par nozīmīgu notikumu, bet kaut vai to tautiešu dēļ, kas tomēr paliks Vācijā, šīm attiekamēm jāuzlabojas.

Taču, kā teikts, ne tas ir galvenais. Galvenais ir tas, ka Gēte, būdams vācietis, ir arī Eiropas gara simbols, un mēs, latvieši, arī esam eiropieši. Kaut neticīšā veidā Gētes sakari ar Latviju un latviešiem sākuši veidoties jau viņa dzīves laikā. Latvijā darbojās viens no Gētes patiesākajiem draugiem — dzejnieks un mācītājs Reinholds Lencs. Kādu laiku Rīgā darbojās arī Gētes dzīvē tik nozīmīgais vācu filozofs Herders, kas viņu informējis par latviešu tautasdziesmām. Sākot ar tautas atmodas laikmetu, Gētes darbiem nenoliedzami liela ietekme uz latviešu literātūru. Šī ietekme kulminē ar mūsu Raini, kas Gēti allaž dēvēja par savu vectēvu.

Ar šiem aizrādījumiem pietiks, ja tagad vēlētos izteikt ierosinājumu: sāksim domāt par latviešu Gētes piemiņas svinībām. Būtu pārāk maz darīts, ja ap 28. augustu Gētes 200. dzimumdienu atzīmētu tikai mūsu periodika ar attiecīgiem piemiņas rakstiem. Domāju, ka piemiņas atzīmēšanu ar aktiem varētu sagatavot Latviešu preses biedrība, sadarbībā ar PEN klubu, mūsu teātri varētu pārrunāt iespējas spēlēt kādu Gētes drāmu, mūsu grāmatu izdevējiem varbūt nemaz nebūtu neiespējams par jaunu izdot Raiņa konģeniālo Fausta tulkojumu. Beidzot — vai mūsu trimdas dzīves vadītājiem nevajadzētu meklēt kontaktu ar vācu kultūras darbiniekiem, lai kādā no Vācijas latviešu lielākajiem centriem 28. augustā varētu sarīkot kopīgu aktu ar abu tautību piedalīšanos?

Jānis Rudzītis

Kuršu vēlava Vācijas grāmatu veikalos

Kā tagad klājas Kuršu jomas zvejniekam Peleikim, kas tieši no dzīves reiz iekāpa Karecas stāstā „Kareņa sīcina", to vislabāk zinās tie, kas nu jau piekto gadu kopā ar viņu mīt aiz dzelzs aizkara. Atmiņas par šo atšķelto tautas zaru tālā bijušo Vācijas — Lietuvas „interešu sfairu" saskares nostūrī modina kāda grāmata, kas ar kuršu zvejnieku laivu un vēlavu mastā uz vāka un ar nepretenciozo nosaukumu „Novellen vom Baltischen Meer" liek apstāties pie veikala loga ikvienam, kas reiz elpojis Baltijas jūras sāļganās vēja pūsmas.

Tas nu ir piepildīts — lietuvieši veikuši to, pēc kā esam tiekušies mēs jau visus šos trimdas gadus: iznākusi lietuviešu stāstu un noveļu izlase vācu valodā. Krājuma redaktors Domas Penikas ievadvārdos atsbildinās, ka viņam nav izdevies īstenot visā pilnībā iecerēto plānu, pēc kura grāmatai bijis jātop daudz plašākai, taču neinformētam lasītājam — kāds Baltijas literātūras jautājumos vācu caurmēra lasītājs tomēr ir — izlase dod puslīdz aptverošu ieskatu lietuviešu rakstniecības īpatajos vaibstos. Grāmatā reprezentēti 10 autori ar 9 prozas darbiem un vienu balādi. Ikvienam sacerējumam pievienota autora ģīmetne un īsi biografiski dati, bet Dr. Heinrichs Suchaneks ievada lasītāju Lietuvas gara pasaulē ar dažām piezīmēm par krājumā uzņemto rakstnieku mākslinieciskajām iezīmēm.

Grāmata aptver nepilnas desmit iespiedumloksnes, iespiesta uz laba papīra un ārējā ietērpā un techniskajā apdarē atbilst Rietumeiropas lasītāja caurmēra gaumei. Krājums iznācis apgādā Vaga (vieta nav atzīmēta, nekur nav atrodams arī spiestuves faksimils). Ja mūsu kultūras institūtiem ierobežoto materiālo iespēju dēļ līdz šim nav izdevies līdzīgu izdevumu laist klajā, tad vēl arvien paliek cerība, ka atradīsies kāds privāts ideālists, kas vēl 5 minūtes pirms divpadsmitiem pagūs aizpildīt šo lielo robu latviešu kultūras popularizēšanas darbā.

S.

KAS TO ZINA?

Mūsu iepriekšējā uzdevuma atbildes:

1. Aspāzija. 2. Prof. Jānis Endzelīns un lauksaimnieks Hermanis Enzeliņš. 3. Jānis Ivanovs. 4. Tulkojis un lokālizējis Venskis Edvarts pēc kādas krievu romances. 5. Jēkabs Māsēns. 6. Katlakalna kapos pie Rīgas. 7. Grāmatu apgāds un tēlotājas mākslas b-ba. 8. Elza Žiglēvica, Valija Vesčuna-Jansone un Canka. 9. Vīgneru Ernests, Baumaņu Kārlis un prof. Jāzeps Vītols. 10. Edvards Veils.

Aida Niedra

POSTS

(No sonetu cikla „Tīringijas zemes iekarošana")

Uz pakalna dzen vagu arājs. Zeme birst
Gar lemesi, un tīrums izkūst svelmē,
Un augstā, saules piekarsētā dzelmē
Šai debess jūrā kaŗa ērglis nirst.

Drīz visa debess pilna ērgļu joņiem,
Ir zemnieks apmulsis, un vērsis dobji mauj,
Uz vaiga arājs krīt un zemi skauj,
Un šķembas spindz ap uzvandītiem doņiem.

Nu apklust lops un cilvēks kņūpu placis,
Deg lejā pilsēta, dūmos tinas lauks,
Pret debesīm šī liesmu puķe plauks,
Pret tāli vēriot savas posta acis.

No tāles atskan taure, atbalss nāk,
Un pakalns atsaucas, un otrs, trešais mostas,
Ļimst Tīringijas zemes, salnas kostas.

Vaid taure, visur brāžas ienaidnieks,
Un palo uzvaras nu svešais prieks!

Lībekas impresijas

Šī Hanzas pilsēta ar saviem kanāliem un ostmalu vietām mazliet atgādina Rīgu. Bet tas ir tikai sapnis, tikai iedomu chimēra, kas mūs pavadīs tik ilgi, cik būsim šķirti no savas dzimtās pilsētas. Arī tuksnesī izslāpušais redz apvāršņa malā ūdeņus viļņojamies.

Tomēr nevar teikt, ka Lībeka latvieša sirdij nozīmētu tuksnesi. Sen izplānotā un vāciešu gaidītā Lībekas „atlatviskošana" pagaidām nav izdevusies. Lībekas latviešu kolonija saņēmusi jaunus papildspēkus no Flensburgas Mirvikas nometnes un gaida vēl svaigu asiņu pieplūdumu.

Viņa gaišības Krievijas cara Aleksandra II no sarkanajiem ķieģeļiem gotiskā stilā celtajās kazarmēs, kuras viņš kādreiz dāvājis savam šefpulkam Vācijā, tagad mitinās latviešu bēgļi. Četros stāvos ir 350 istabu un sarīkojumu zāle. Kazarmu ēka vecmodīga, nemīlīga, bez modernām labierīcībām un arī bez pietiekamas gaismas, tomēr pajumte paliek pajumte. Garajā gaitenī satiekas dažādu istabu kaimiņi pie gāzes pavardiem, sarunājas, izdara un izvāra savu un aiziet. Nemīlīgā apkārtne padarījusi jau tā cietās bēgļu sejas vēl cietākas. Latviešu cilvēks nekad nevar samierināties ar apstākli, ka 10—15 cilvēkiem, dažkārt četrām ģimenēm, jādzīvo vienā istabā. Te mitinājušies 2000 poļu, bet tagad nepilns tūkstotis latviešu. Un tomēr par ciešu.

Pāvilam Gruznam ar kundzi ierādīta maza savrupa istabiņa kazarmu stūrī. Gotisks smails logs, saule no ziemeļu puses neiespīd, valda mijkrēslis. Tomēr rakstniekam pašam savs „kaktiņš". Paliek vietas ir divām gultām, ir galdam un plauktam. Istabas sienas tīras, izbalsinātas.

Starp citu, kazarmu balsināšanā piedalījies arī rakstnieks Olģerts Liepiņš. Pēc poļu aiziešanas telpas bijušas diezgan „baigas". Liepiņš mācoties balsinātāja darbu, lai būtu amats izceļošanai. Ir labi, ja rakstnieks ar krītu var atkal to izbalsināt, ko citi piekvēpinājuši. Varbūt arī šajā darbā saskatāma sava morāla sūtība. Gruzna gan Liepiņam pagaidām vēl nesolās dot meistara rakstu, jo balsinājums loboties nost. Nekā darīt, amats nenokrīt no debesīm!

Kazarmu pagalmā lieli zirgu staļļi divos stāvos. Tie bijuši domāti ķeizarisko jātnieku zirgiem. Tagad staļļu vienā stūrī latviešu saimnieces iemitinājušas savas vistas. Bija aizgrābjoši nolūkoties, ar kādu istas saimnieces rūpību viņas lika vistas laktā guldināšanai. Protams, bēgļu vistu kūts nevar lepoties ar sugu izlasi. Toties gailis izkalts kā no bronzas, sarkanu augstu seksti un garu bārdu, kā no Rīgas torņa gala vai ābeces vāka. Uz laktas dižojas arī viens tītars, kas ar pārcelšanos zaudējis visas sievas. Vistas gan lakstojas un, siltumu meklējot, glaužas viņam klāt, bet īstu mīlestību arī putnam neviens nevar aizstāt. Viņš pukšķ un božas, un tikai, kad pati barotāja ar mātes rūpību noglāsta viņam muguru, tas notupstas zemāk laktā un piemiedz acis.

Mazā putnu kūts lielajos kazarmu staļļos ienes bēgļu dzīvē neaizstājamu pārmaiņu, un, atgriežoties garajos vienmuļajos kazarmu gaiteņos, kādreizējā latviešu saimniece tā var vieglāk izturēt savu sīro likteni. Nekas tā negrauž miesu un garu kā bezcerība. Cilvēki cenšas to pieveikt visiem dvēseles spēkiem, pretodamies lēnai iznīcībai.

Jā, latviešu Lībeka tomēr rosās un elpo. Elpo ne vien sarkano kazarmu Čerčila nometne, bet arī Mēzenes artilerijas nometne. Pēc pērnrudenīgās likvidēšanas depresijas atkal sākusies jauna dzīvība. Kas izceļo, tas aizbrauc, bet palicēji nenolaiž rokas. Valderzē blokos ļaudis gan jūtas mazliet nedroši, jo pārvietošanas Damokla zobens karājas pār viņiem, tomēr tas nekavē Alfredu Dziļumu rakstīt jauno romānu par „Tornas grāvračiem", kuŗu likteni rakstnieks pats līdzi dzīvojis. Dziļums ar sokratisku mieru saka: „Es gan vēl neesmu saņēmis honorāru par jau izdotiem un izpārdotiem romāniem, bet jāraksta jauns. Izdevējiem nauda vajadzīga!"

Jānis Rudzītis kļuvis par bezdarbnieku, tomēr nedzīvo bez darba. Viņš raksta par grāmatām un palīdz tām tapt. Gleznotājs Atis Grunde pelna maizi kā naktssargs, bet dienā glezno Lībekas teātrim dekorācijas. Un viņi nav vienīgie kultūras darbinieki, kas sparīgi cīnās par mākslas un personīgo eksistenci. Cīnās arī Lībekas latviešu ansamblis. Soikāns, Zuika; tikai Milts, kā dzird, slimojot. Burgielas latviešu grāmatnīcas klāsts mazliet atgādina Rapas vitrīnas. Arī publikas interese ir. Tikai trūkst apgrozības līdzekļu. Tomēr apgabala vadītājs St. Jaudzems arvien laipns un drosmes pilns stāv savā postenī. „Mēs izturēsim," viņš saka.

Kādreiz daudzinātā un vēsturiskā latviešu slimnīca, diemžēl, kļuvusi, par pusgraudnieci un apakšīrnieci pie vāciešiem, bet allaž izpalīdzīgais un izdarīgais chirurgs Dr. Arveds Alksnis stāv tāpat nomodā par tautiešu veselību. Slimnīcas ārstu un māsu personāls sarucis, bet slimnīcas labais vārds nav zudis. Latvietis un tā gars ir sīksts un ziemcietīgs. Lai Dievs dod mums ilgi tādiem palikt.

No Lībekas ceļotājs paņem līdzi Baltijas jūras dvesmu un latviskās iecietības paraugu. Abi mums nepieciešami kā dienišķā maize.

Pēteris Aigars

Alfrēds Dziļums

NIRNBERGAS PRĀVA

Vācijas ziemeļos Lībekas jūras līcī vēl šodien rēgojas virs ūdens baigs liecinieks otrā pasaules kaŗa neliālībai. Vienalga, vai ceļotājs raugās no Neištates, Nindorfas vai Trevemindes, gludajā jūras līča azotē, sāniski sazvēlies, guļ slaids, rūsgans kuģa vraks. Liktenīgajās 1945. gada dienās, kad sarkanarmija žņaudza Dancigu un Gdiņu, kuģis uzņēma savās dziļajās telpās novārdzinātos koncentrācijas nometņu vergus. Un tikai četrus kilometrus no jūras līča rietumu krasta kuģi pēc spēcīga sprādziena pieplūda ar ūdeni, un Baltijas jūras dzelme ierāva savā turnšajā klēpī tūkstošiem nelaimīgos Austrumeiropas tautu piederīgos. Vēl nedēļām ilgi zaļganie viļņi skaloja krastā cilvēku līķus.

Par šo notikumu ļaudis runā vēl šodien, jo kuģa vraks seklajā jūras līcī ik dienas izsmej divdesmitā gadu simteņa brīvības chartu. — Jūrmalas zvejnieki zina stāstīt, ka kuģis uzspridzināts pēc vācu virspavēlniecības rīkojuma.

Pat bērni savās rotaļās pieminēja baismīgo notikumu. Nirnbergas prāvas laikā, kad ciema iedzīvotāji lasīja laikrakstos ziņas par Eiropas katastrofas autoru tiesāšanu un liekulīgā vienaldzībā paraustīja plecus, puikas šo notikumu uztvēra daudz dzīvāk. Ik dienas jūrmalas smilšu bedrēs, pie vecajiem kaŗa laika bunkuriem skanēja viņu klaigas. Puikas cienīgi staigāja savu tēvu pēdās, kaut dažam tās vēl nebija atgriezies no gūsta. Viņi atkal izveidoja savā starpā ciešu vienību ar virsniekiem, vadoņiem un partijas dižvīriem; mīlēja komandēt, rīkot un pavēlēt, kaut ierindnieks vienmēr palika tikai viens — mazais, vārgais reņģu žāvētājas zēns Heincs.

„Rīkosim Nirnbergas prāvu!" kādu dienu atkal sapulcinājis zēnus pie bunkuriem, valdonīgi sauc ciema vecākā dēls Rolfs. Uzkāpis uz izdegušas auto mašīnas izstiepis savu garo kaklu, viņš ķērkstošā balsī turpina: „Heincs būs kaŗa noziedznieks! Apcietināt! Sasiet rokas! Iemest cietumā!"

Reņģu žāvētājas puika nedabūn ne muti atplest, kad biedri to sagrābj aiz elkoņiem, aizrauj uz pussagruvušo bunkuru un iegrūž mazo kaŗa vaininieku tumsā.

Rolfs nekavējoties sadala amatus. Protams, viņš pats būs augstākais tiesnesis un sūdzības uzturētājs, abi ciema kārtībnieka puikas noziedznieku apsargās, skolotāja dēls būs mācītājs, bet tuklais miesnieka zeņķis izpildīs bendes amatu.

„Uzmanību!" tiesas priekšsēdis negliti spiedz. „Atvest apsūdzēto!"

Veiklie ciema kārtībnieka puikas sasit papēžus un izrauj atkal no bunkura mazo Heincu. Puika nespēj ne mirkli protestēt, viņš parasti netiek pie vārda, tomēr zēnu pulkā labprāt uzturas. Kopš viņa mājā ienāca sarkanmatainais zvejnieku puisis Rolands, viņam nepatīk uzturēties arī pie mātes. Viņš vēl arvien gaida tēvu atgriežamies no gūsta, kaut neatceras vairs, kāds viņš izskatījās. Toties viņš pats, plānās lūpas kustinādams, ir lasījis tēva īsās vēstules, kas reti, reti atnāk no tālajiem austrumiem. Agrāk arī māte par tēvu bieži runāja, bet kopš te atnāca Rolands, viņa to vairs nedara. Viņa vairs nesaliek lūgšanai rokas, bieži skaļi smej un trallina dejas. Rolands brauc kaimiņiem līdzi jūrā ar mātes laivu, bieži piedzeŗas un trako. Tad Heincam viņš jāsauc par tēvu, tie ir pretīgākie mirkļi viņa dzīvē. Un zēns nesaprot, kādēļ māte nedzen sarkanmataino prom . . .

Bet tagad, soļodams starp tiesas kārtībniekiem, Heincs jūtas pašapzinīgs un lepns. Slavenajā Nirnbergas prāvā viņam jātēlo galvenais kaŗa noziedznieks! Viņš prot savu lomu teicami. Jo tuvāk viņš nāk tiesas sēdei, jo nevarīgāki kļūst viņa soļi. Beidzot kārtībnieki viņu atrauj bargā tiesneša priekšā gluži sabrukušu un nožēlojamu. Pēc ilgiem cietumā pavadītiem mēnešiem viņš tikko turas kājās . . .

Rolfs izslienas uz paaugstinājuma arvien garāks, brīnums, ka žiglais jūrmalas vējš viņa skalā augumu nepārlauž.

„Mana tauta!" viņš ķērkdams kliedz. „Jūs redzat lielāko kaŗa vaininieku un visas pasaules ienaidnieku pie manām kājām! Viņš iegrūdis vācu tautu postā, jo nav uncēlis jauno Eiropu, bet atdevis to nolādētiem ārzemniekiem! — Donnerveter, vai tu atzīsies par vainīgu?"

„Jā!" Heincs vārgi piekrīt. Kārtībniekiem viņš atkal jāpietur, jo zēna ceļi ļodzās. Kaut viņš tēlo galveno lomu, taču tiesas priekšsēdis ir ciema vecākā dēls, kas dažkārt gluži privāti viņam iegrūdis spēcīgu dunku sānos.

„Nodevēj!" tiesnesis bargi turpina. „Tu esi vainīgs, ka tautai jātīra ķieģeļi, jo tu aizkaitināji Tomiju, tu apmētāji ar rokas granātām Jenku zemūdenes, tu izbradāji Ivana kāpostus! Tāpēc tauta tagad cieš! Mums jāiztiek bez šokolādes, mēs netiekam pie jaunām cepurēm, bet uz zvēru dārzu mēs varam aizbraukt tikai reizi gadā! Mans tēvs, kaut ciema vecākais, nedrīkst zušus ēst cik patīk, bet mamma nevar aizbraukt pie Štetines radiem! Donnerveter, kamēr tas kuģis gulēs jūrā, tu būsi tautas nodevējs! Bet tiesa ir žēlīga, tā spriedīs tev nāves sodu, tu tiksi vaļā no tautas lāstiem! — Kas ir pret nāves sodu? Kas domās citādi nekā tiesa, tas pats iebāzīs galvu cilpā!"

Neviens spriedumam nerunā pretī. Puikas stāv ap notiesāto svinīgi nopietnām sejām.

„Kaŗa noziedzniek nummur viens! Nirnbergas tiesa tev piespriež nāvi pakarot! Saproti?"

Mazais Heincs padevīgi noliec galvu, kā to redzējis žurnālos, kur bieži iespaidīgi attēlotas notiesāto politiķu sejas.

„Spriedums nekavējoties izpildāms!" Rolfs komandē tālāk, pats žigli nolēkdams no izdegušās mašīnas dzelžiem.

Zēni uztraukti sakustas. Arī viņi žurnālos ir daudz lasījuši par draudmīgiem notikumiem spīdzinātavās un koncentrācijas nometnēs, tāpat pēckaŗa filmu chronikās viņi redzējuši karātavas un dažādus nāves soda veidus. Ar lielu aizraušanos to tagad var atdarināt tepat jūrmalas smiltīs pie vecajiem kaŗa laika bunkuriem.

„Uzcelt karātavas!" Rolfs rīko tālāk. „Ziņnesim steigties uz noliktavu, mantas pārzinim izsniegt virvi!"

Pussagrautajā bunkurā, blakus cietuma telpām, atrodas arī darbnīcas, noliktavas un sēžu zāle slepenām apspriedēm. Mantnīcā glabājas tukšas patronu čaulas, izdegušas mašīnu daļas, benzīna tvertnes, salauzti airi un no zvejnieku laivām izzagtas virves — viss, kas noder sekmīgai kaŗa vešanai un tautu valdīšanai.

(Turpmāk beigas)

„Hamlets" un anglis Laurenss Olivjē iegūst izcilāko filmu pasaules godalgu

Holivudas filmu akadēmija pagājušā nedēļā piesprieda 1948. g. labākajām filmām Oskara godalgas, kas ir viena no visas pasaules filmu ļaužu visvairāk kārotajām atzinības balvām. Par labāko pagājušā gada filmu atzina angļu filmkaraļa Artura Renka ražojumu „Hamlets", un reizē par labāko vīriešu lomu godalgu saņēma tās pašas filmas titullomas tēlotājs sērs Laurenss Olivjē. Labākās aktrises godu izpelnījās Džena Vimane par kurlmēmās lomu filmā „Džonija Belinda". Par labāko filmu svešvalodā atzina franču „Vinsenta kungu", par labāko dokumentārfilmu amerikāņu flotes izgatavoto „Noslēpumaino stāstu", kas attēlo admirāļa Bairda pēdējo Antarktidas ekspedīciju. Amerikāņu armija godalgu ieguva par labāko dokumentāro īsfilmu „Uz neatkarību", labākās krāsu filmas nosaukumu atkal izpelnījās Renka darbs „Sarkanās kurpes". Par labāko režisoru izsludināja Holivūdas jauno zvaigžņu atklājēju Deividu Selzniku un beidzot režijas godalgu ieguva Džons Hastens par filmu „Sjeras Madres dārgumi". „Hamlets" ir pirmā angļu filma, kas Savienotajās Valstīs ieguvusi šo augstāko atzinību.

Jaunais Oskara balvas laureāts Olivjē kopā ar savu sievu ne mazāk izcilo aktrisi Vivjenu Lēju nesen piedzīvoja arī kādu citu ievērojamu godinājumu: viņi kā pirmais filmu ļaužu laulātais pāris un kā otrais laulātais pāris vispār iekļuvuši slavenajā Tiso kundzes vaska figūru galerijā Londonas Panoptikumā. Līdz šim tur blakus daudzām pasaules slavenībām vienīgie laulātie ļaudis bija princese Elizabete un princis Filips.

Laurenss Olivjē un Vivjena Lēja izcilu vārdu ieguva ar lielajām filmām: Laurenss īpaši kā Hamlets un Indriķis V, Vivjena kā Skarleta O' Hara filmā „Vējiem līdz" un Kleopatra „Cezarā un Kleopatrā". Bez tam viņi ir arī lieliski skatuves aktieri, kuŗus Anglijā uzskata par paliem labākajiem. Kad viņi pirms pāris mēnešiem bija viesizrāžu turnejā Austrālijā, kur teātra entuziasti pat 48 stundas gaidīja pēc ieejas biļetēm, teātris Londonā, kurā viņi darbojas, bija pustukšs, bet tagad tas atkal izpārdots jau visam aprīlim. Abu Olivjē skatuves skāla ir ārkārtīgi plaša: Laurensam no komiskiem tēliem līdz Šekspīra traģēdiju varoņiem, bet Vivjenas tēlojumus izceļ viņas šarms. Kā uz skatuves, tā filmā viņi kopā tēlo visai reti, tādēļ tagad londoniešu sevišķu interesi modinājušas trīs lugas, kurās Laurenss un Vivjena piedalās abi. Tās ir angļa Šeridena „Netikumu skola", „Ričards III" un pirmo reizi uz Anglijas skatuves izrādītā francūža Anuija „Antigone". „Antigonē", kur, tāpat kā Šeridena lugā, Olivjē pats vada arī režiju, viņš, tēlodams nelielu lomiņu uzstājas frakā, ar šo moderno tērpu vēsturiskā lugā pārsteigdams skatītājus tāpat, kā tēlodams Hamletu ielas uzvalkā. Bet Olivjē aktieŗa un režisora talants šādus eksperimentus var atļauties, tie viņam izdodas. Par Olivjē pāŗa panākumiem un slavu liecina arī tas, ka Anglijas karalis nesen iecēla Laurensu sēra kārtā, kaut gan galmā bija jāsastop diezgan sīva pretestība, jo abi Olivjē pirms tagadējās laulības ir šķīrušies.

Godalgoto Olivjē filmu „Hamlets", kas Vācijā līdz šim angļu valodā izrādīta tikai Berlīnē, drīzumā varēs skatīt arī amerikāņu joslas kinoteātros, jo pašreiz nobeigumam tuvojas sinchronizēšana vācu valodā, ko veic Geizelgašteiga filmu darbnīcās Minchenē.

—eins

Chronika

Daudzajiem teātra māksliniekiem, kas drīzumā gatavojas izceļot, tagad pievienojas arī Eslingenas latviešu teātra aktieri J. Neimanis, S. Pence un E. Tauriņa, un apgaismošanas meistars J. Mintiks, kas saņēmuši galvojumus ieceļošanai ASV.

Kārļa Skalbes tēlojumu Lienes roze un Friča Dziesmas poēmu Zvejnieku svētais vakarēdiens ar Jāņa Zvirbuļa zīmējumiem un Viljema Metjūsa apceri izdevis AP apgāds Augsburgā. Abas grāmatiņas glītā ārējā ietērpā, iesietas un ar visai rūpīgu technisko apdari.

Holivudā miris pazīstamais komiķis Felikss Bresarts. Pēdējo reizi viņš skatīts kopā ar Grētu Garbo filmā „Ņinočka", kur tēloja padomju komisāru.

Aprīļa sākumā uz Tibetu dosies jauna ekspedīcija, ko vadīs pazīstamais Himalaju pētnieks šveicietis Alfreds Suters. Ekspedīcijas uzdevums sasniegt 7000 metru augstās Tvaina un Piramīdas virsotnes Kančenjunga masīvā.

Braucēji uz ASV pēc pārbaudēm drīkst atgriezties nometnē pēc mantām

Līdz šim vismaz dažās izvietošanas nometnēs, piem., Šveinfurtē, pastāv kārtība, ka izceļotājiem tur jāierodas ar visām mantām, jo pēc dažādajām pārbaudēm viņus nekavējoties nosūta uz ostām aizbraukšanai uz ASV. Šāda kārtība saistīta ar materiāliem zaudējumiem tiem DP, kas pārbaudes neiztur un kam jāatgriežas pamatnometnēs resp. dzīves vietās, jo, aizbraucot uz izvietošanas nometnēm, parasti vismaz daļu no mantām likvidē.

Lai novērstu tādu stāvokli, LCK griezās pie ASV pārvietoto personu komisijas ar lūgumu noteikt kārtību, ka visi DP, kas dodas uz izvietošanas nometnēm, pēc pārbaudēm vēl var atgriezties savās nometnēs pēc mantām. Uz šo iesniegumu LCK saņēmusi komisijas atbildi, ka šāda atvieglota kārtība noteikta jau kopš vairākiem mēnešiem un izceļošanai uz ASV pieņemtie DP pēc pārbaudēm izvietošanas nometnēs var vēl atgriezties savās nometnēs mantu sakārtošanai. ASV pārvietoto personu komisija pat lūdz tai ziņot par aprādītās kārtības neievērošanu. Praksē šo atvieglotо kārtību diemžēl ne visur ievēro, kādēļ LCK ir griezusies pie IRO galvenās mītnes Bad Kisingenā ar lūgumu gādāt par noteiktās kārtības ievērošanu.

LCK inf. n.

Neitrālitātes pieminēšana izraisa sašutumu Turcijā

Turcijas laikraksti sašutuši protestē pret domas pielaišanu, ka Turcija jauna kaŗa gadījumā varētu palikt neitrāla. Kad pagājušās nedēļas beigās tautas partijas oficioza „Ulus" ievadrakstā sūdzējās par Turcijas neiekļaušanu Atlantika paktā un pieminēja neitrālitātes iespēju, daudzi citi laikraksti atbildēja ar sašutuma pilniem rakstiem. Iespaidīgais konservātīvo laikraksts „Cumhuriyet" rakstīja: „Kad lielie saduras, tad mazām un vidējām valstīm nav nekādu iespēju palikt malā un nogaidīt."

„Ulus" citā ievadrakstā steidzās paziņot, ka iepriekšējais raksts bijis tikai autora personīgo domu paudums. „Ulus" neesot tiešs valdības organs. Citi laikraksti tam tomēr it kā negribēja ticēt. „Vatan" deklarēja, ka bruņota neitrālitāte, ko Turcija ievērojusi otrā pasaules kaŗa laikā, tagad kļuvusi mīts. „Tan" apgalvoja, ka Turcijai būtu neiespējami saglabāt neitrālitāti. Turcija esot miermīlīga valsts, un tāpēc tai esot jākalpo mieram. Tā nevarēs palikt malā, ja kaŗos par mieru. Ieteikums, ka Turcijai vajadzētu palikt neitrālai, esot noziegums pret miera interesēm.

Informētas aprindas paskaidrojušas, ka Turcijas ārlietu ministrs Sadaks esot bijis neapmierināts ar „Ulus" ievadrakstu, lai gan oficiāli nekā nav teicis. Sadaks šīs nedēļas beigās ieradīsies Ņujorkā, lai piedalītos UN sēdēs. Domā, ka viņš neoficiāli pārrunās Atlantika un Vidusjūras pakta jautājumus.

Galvenā aizsardzība pret atombumbu — paļaušanās liktenim

HIROŠIMIEŠI BĒGTU NO PILSĒTAS, TIKKO SĀKTOS KAŖŠ

ASV zinātnieki un militārie stratēģi jau piecus gadus ne vien pūlas ražot arvien spēcīgākas un iedarbīgākas atombumbas, bet tai pašā laikā arī mēģina attīstīt aizsardzības ierīces un iedarbīgus pretlīdzekļus atomu kaŗam. Pirmā šo pētījumu puse noteikti bijusi sekmīgāka nekā pēdējā. Kamēr ASV atombumbu noliktavās „jau trūkstot vietas", kā nesen Vašingtonā izteicies kāds atomkomisijas loceklis, joprojām nav atrasti tikpat kā nekādi aizsardzības līdzekļi lielajām pilsētām un rūpniecības apgabaliem. Tagad ASV flotes atomspeciālists admirālis Parsons ziņojumā kongresam sakopojis atziņas par aizsardzības iespējām atomkaŗa gadījumā un ar tām iepazīstinājis arī presi. Izrādās, ka labākā aizsardzība pret atombumbu ir — paļaušanās liktenim.

„Nav iespējams ASV lielās pilsētas un rūpniecības centrus pārvietot vairākus simtus metru pazemē," paskaidrojis Perons. „Tas tiktāl pārveidotu mūsu dzīves veidu, ka mēs visi justos kā cietumnieki. Bez tam atomkaŗa gadījumā šādas pazemes pilsētas un fabrikas pārvērstos par masu lamatām, jo izkļūt no tām nebūtu iespējams spēcīgās radioaktīvitātes dēļ. Ja tā, ko tad darīt?

Neko. Dzīvojiet vien mierīgi tālāk un neuztraucieties par to, kas notiks. Vispareizāk ir mēģināt aprast ar domu, ka atombumbas sprādziens ir tāda pat dabas katastrofa kā zemestrīce, viesuļvētra vai plūdi. Katram jārēķinās ar to, ka nākamo piecu līdz desmit gadu laikā šādi sprādzieni viņa tuvumā var notikt. Dažiem ASV apgabaliem lielākas izredzes to piedzīvot, citiem mazākas. Katrs, ja vien viņa līdzekļi to atļauj, var iekārtot savu pazemes patvertni, bet tāda, kas izturētu atombumbas sprādzienu tuvumā un būtu apdzīvojama vairākus mēnešus vai pat gadus pēc sprādziena bez patvertnes atstāšanas, maksās ļoti daudz. Lielais vairums nekad to nevarēs sev atļauties. Tāpēc labāk, tāpat kā līdzšinējos kaŗos un ikdienas dzīvē, samierināties ar likteni un „kalkulētu risku" — visi neies bojā, dažās vietās nebūs nekādu orieamu. Bez tam — drošības šai pasaulē vispār nav. Katrs no mums, iedams slidot, slēpot vai peldēties, riskē ar daudz lielāku varbūtību izbeigt šīszemes dzīvi nelaimes gadījumā, kā iet bojā kādā nevienam pagaidām nezināmā vietā iespējamā atombumbas sprādziena gadījumā".

Ne gluži tā domā Hirošimas atlikušie iedzīvotāji, kas 1945. g. 6. augustā pārdzīvojuši pirmās atombumbas sprādzienu. Viens no pazīstamākajiem angļu žurnālistiem — Vords Praiss nesen nodzīvojis Hirošimā dažas nedēļas un sarunājies ar nedaudzajiem, kas paši savām acīm redzējuši lielo sprādzienu. Gandrīz visi saka, ka jauna kaŗa gadījumā viņi pilsētā nepaliktu, bet dotos laukos. Aculiecinieks Šinso Hamai žurnālistam arī aprakstījis, kā izskatās atombumbas sprādziens.

„Vispirms bija bāls uzliesmojums virs pilsētas centra, it kā 5000 m augstumā būtu eksplodējis magnēzijs. Tad atskanēja vājš sprādziens, un es redzēju atombumbu krītam vismaz 100 sekundes. Bumba bija piestiprināta lielam izplētnim un aiz tās stiepās sarkanīga gaisma. Nepilnus 1000 m no zemes bumba sprāga otrreiz ar šausalīgu sarkanu uzliesmojumu. Grāviens bija neaprakstāms. Likās, ka eksplodētu saule. Viss momentā kļuva tumšs. Tad mani sagrāba varens karsts viesulis, un es zaudēju samaņu."

Aizstāvēs Londonu pret gaisa uzbrukumiem

Jūlijā britu karaliskā aviācija izdarīs nedēļu ilgus manevrus, lai noskaidrotu Londonas aizstāvēšanas iespējas pret uzbrukumiem no gaisa. Šais manevros piedalīsies arī amerikāņu supercietokšņi. Jūnijā Lielbritanijas un Briseles pakta valstu flote izdarīs kopīgus manevrus Lamanšas kanālī. Jau tagad Anglijā notiek intensīvi mēģinājumi ar jauniem ieročiem un aizsardzības līdzekļiem. Otrdien Maltas ūdeņos sākās amerikāņu Vidusjūras flotes manevri, kuŗos piedalās 32 kaŗa kuģi.

BBC ziņo, ka otrdien kādā Skotijas ostā ūdenī ielaists jauns, moderns britu iznīcinātājs, kas savu apmēru dēļ uzskatāms par mazākas klases kreiseri. Šinīs dienās Lielbritanijā atgriezušās 3 ātrlaivas pēc 7000 km gaŗa brauciena pa arktiskajiem ūdeņiem. Kāds britu turboiznīcinātājs nesen veicis lidojumu no Singapūras uz Keptaunu, lai noskaidrotu, kā lidaparāts darbojas tropiskos apstākļos. Nolidoti 9600 km, kas uzskatāms par jaunu rekordu.

„Gaisa kaujas" virs Minchenes un Rēgensburgas

Marta pēdējās dienās virs amerikāņu joslas Vācijā notika plaši gaisa manevri. 92. ASV bumbvežu grupas 328. eskadriļa, kas jau ilgāku laiku uzturas Anglijā, „uzbruka" Minchenei, Hersfeldai, Fuldai, Šveinfurtei un Rēgensburgai. B29 tipa smagie bumbveži, kuŗu pastāvīgā novietne atrodas ASV Vašingtonas štatā, izcīnīja „gaisa kaujas" ar Firstenfeldbrukā un citos aerodromos novietotajiem F80 tipa turboiznīcinātājiem. Kaujas ilga vairākas stundas, un sevišķi dzīvi tās risinājās virs Minchenes un Rēgensburgas, kur bumbvežiem „izdevās" mērķus sasniegt un nomest „kravas".

Pārējos mērķus iznīcinātāji nosargāja. Kā uzbrucēji, tā aizstāvji kaujas izcīnīja ar fotokamerām. Amerikāņu gaisa vienību štābi ar rezultātiem esot apmierināti, ziņo „Stars & Stripes". Turboiznīcinātāju kāptspēja un ātrums esot tik lielā mērā pārāks par B29 bumbvežiem, ka pret šo tipu, kuŗu tagad būvē arī krievi, amerikāņu sidrabainie „Shooting Star", ar papildus degvielu tvertnēm plākšņu galos, varot cīnīties ļoti sekmīgi. Manevros piedalījās arī amerikāņu joslā novietotās radara stacijas, kas laikus ziņoja par „ienaidnieka" tuvošanos. Aizsardzības spēkus vadījis pulkvedis Zemke.

IEPRIEKŠĒJĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

Līmeniski: 1. Saržs. 4. Sārts. 7. Pūt. 8. Filma. 9. Amula. 10. KPD. 11. Sieks. 14. Ieskā. 17. Korda. 20. Telts. 23. Gar. 24. Nauda. 25. Ūders. 26. Tup. 27. Spāre. 28. Ārija. — Stateniski: 1. Šifrs. 2. Rilke. 3. Spāks. 4. Stādi. 5. Rauts. 6. Skāla. 12. Ido. 13. KOD (Kaŗa ostas darbnīcas). 14. Ede. 16. Kut. 17. Kants. 18. Rauna. 19. Agate. 20. Trupa. 21. Lieki. 22. Susla.

DAŽOS VĀRDOS

Krievu tauta nav noskaņota naidīgi pret ASV, neraugoties uz visu politbiroja propagandu, **kongresam** paskaidroja agrākais vēstnieks Maskavā Bēdels Smiss. Amerikāņiem vajadzētu vienīgi pastiprināt radio raidījumus Padomju Savienībai.

Attiekmes katoļu baznīcas un poļu valdības starpā saasinās aizvien vairāk, ziņo Vatikāna raidītājs. Varšava vēlas pilnīgi pakļaut sev baznīcu, kas Polijā vienmēr bijusi neatkarīga.

Ap 100 cilvēku nonāvēts Japānas austrumu piekrastē, eksplodējot kādai kaŗa laiku mīnai. Nonāvēto vidū ir arī 58 bērni.

Starptautisku arodbiedrību apvienība plāno dibināt divas amerikāņu lielās arodbiedrības un britu arodbiedrību apvienība. Tā stātos līdzšinējās komūnistu kontrolētās pasaules arodbiedrību apvienības vietā.

Atturēties no jebkādas politiskas darbības čechu katoļu garīdzniekus aicina Prāgas archibīskaps Jozefs Barans, liedzot viņiem būt par biedriem politiskās partijās. Archibīskaps šādu rīkojumu izdevis tāpēc, ka valsts prezidents Gotvalds pūlas atrast bazi, pēc kuŗas varētu vienoties ar baznīcu un pakļaut to komūnistu interesēm.

ARĪ PADOMJU ĻAUDIS GAIDĪJUŠI PASAULES BOJĀ EJU

Kā Maskavas radiofons tagad ziņo, arī Padomju Savienībā esot izplatījušās baumas par pasaules bojā eju. „Nodevīgi popi, par zinātniekiem maskojušies šarlatāni un šķirai naidīgi elementi," teikts Maskavas radiofonā, „pēdējā laikā izplatījuši baumas, ka, pēc zinātnieku atzinumiem, saule eksplodēšot un pasaule iešot bojā." Tālāk teikts, ka šīs baumas esot kalpojušas dzimtenei naidīgu elementu un ārvalstu kaŗa kūdītāju nolūkiem. Amerikā esot daudz paklīdušu un pērkamu pseidozinātnieku, kas imperiālistu uzdevumā radījuši teoriju par saules eksplodēšanu. Ļaunprātīgā kārtā šīs baumas esot izplatītas arī Padomju Savienībā, lai satrauktu padomju tautas un sagrautu to ražošanas spējas un miera gribu.

Sarakstus par rūpniecības ražojumiem, ko nav atļauts izvest uz Austrumeiropu, ceturtdien publicējusi britu valdība. Starp citu tajā minēti augstsprieguma kompresori, rūpniecības dimanti, ķīmikālijas un visi tādi rūpniecības ražojumi, ko varētu izmantot eventuāla kaŗa gadījumā.

Tikai 300.000 biedru zaudējusi komūnistu partija pag. 11 mēnešos, paskaidroja Toļati, atsaucot aizsardzības ministra ziņas par 700.000 aiziešanu. Līdz jūnijam Italijas komūnistu partija tomēr atgūšot visu zaudēto.

Uz Rumāniju ir izredzes atgriezties agrākajiem vācu iedzīvotājiem, ziņo NBC. Šādam projektam pievienojusies arī Padomju Savienība. Ap 50 proc. vāciešu gribētu atkal apmesties uz dzīvi Rumānijā.

Lielāko lidmašīnu pasaulē pašreiz būvē Lielbritanijā. Tā sauksies „Princess", varēs pārvadāt 100 pasažieŗu un sasniegs 560 km stundā. Pasūtinātas divi citas līdzīga tipa lidmašīnas.

Žīdu komūnisti nevarēs ieiet ārlietu un aizsardzības komisijā, nolēmis Izraēlas parlaments.

Vēl 4500 bij. Vācijas kaŗa gūstekņu no Padomju Savienības ieradušies Frankfurtē pie Oderas. Sagaida, ka Ulmā katru dienu pienāks gūstekņu transports no austrumu joslas.

Ar pieri sienā

Sākoties jaunajam gadam, Kanzas Sitijas pilsoņi, ASV, apņēmās vismaz 100 dienas braukt un iet ļoti uzmanīgi, iztiekot bez satiksmes klizmām. Divpadsmit dienas viss noritēja kā domāts, bet trīspadsmitajā kāds riteņbraucējs iedrāzās automašīnā, gūdams smagus ievainojumus. Tas bija satiksmes policists, kam bija jāraugās, lai braucēji ievērotu noteikumus.

*

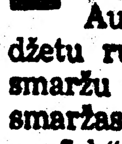

Jaunajam padomju finanču ministram Zverevam nepatīk padomju smaržas. Augstākā padomē par budžetu runādams, viņš izteicies, smaržu rūpniecība turpinot ražot smaržas, „kuŗas neviens cilvēks nepērk".

*

Gaļas devas vācu iedzīvotājiem tagad mazliet palielinātas, bet pirms dažiem mēnešiem, kad tās vēl bija gauži niecīgas, kāds ielu dzelzceļa pasažieris brauciena laikā sacēla traci par savu pazudušo gaļas devu. Viņš to esot ietinis tramvaja biļetē, bet konduktora izkniebtais caurums bijis tik liels, ka gaļa pa to izkritusi.

Padomju Savienība protestē

(Turpinājums no 1. lpp.)

gā veidošanā." Informētas aprindas Vašingtonā izsakās, ka Vācija pašreizējā politiskā situācijā kļuvusi vai par centrālo problēmu. Ka tas tā, liecina nupat Londonā pieņemtais lēmums svītrot no demontāžas sarakstiem 155 vācu fabrikas un atļaut vāciešiem būvēt tirdzniecības kuģus.

Zīmīgus vārdus preses konferencē pateica ģenerālis de Golls, ko uzskata par Vašingtonas balsi Francijā: „Es aizstāvu sadarbību ar federātīvu Vāciju. Nevar pielaist, ka Franciju okupētu otrreiz, jo tad būs palicis pārāk maz franču, kas varēs priecāties par atbrīvošanu." Intervijas beigās de Golls lika saprast, ka, sadarbojoties ar Vāciju, Eiropu varētu aizstāvēt nevis pie Reinas, bet jau pie Elbas. Ģenerālis de Golls, vērtēdams pašreizējo politisko situāciju, pielaiž, ka viss Eiropas aizsardzības smagums būs jāiznes frančiem uz saviem pleciem, jo diezin vai Lielbritanija, atcerēdamās Denkerku pagājušajā kaŗā, vēlēsies kontinentā stacionēt lielākus aizsardzības spēkus.

Atlantika pakta parakstīšanas svinības būs pieslēgtas visiem amerikāņu raidītājiem un televīzijai. Paredzēts, ka katrs ārlietu ministrs teiks īsu uzrunu savā mātes valodā. Arī prezidents Trumens pieteicis runu par ASV ārpolitiku. Lai nomierinātu Maskavas propagandu, kas pēdējās dienās atkal atjaunojusi ofensīvu pret Helsinkiem, Somijas ministru prezidents Fagerholms atkārtoti deklarēja, ka somu valdība nedomā pievienoties Atlantika paktam. Somijas galvenā vēlēšanās ir uzturēt draudzīgas attieksmes ar Padomju Savienību.

Tautas pārstāvju nama kaŗa lietu komisijas priekšsēdis Vinsons paziņoja, ka kongress saņems lūgumu paaugstināt ASV aizsardzības budžetu vairāk nekā par 1 miljardu dolaru, sasniedzot 17 miljardus.

Kā čechi nacionālizēja Dr. Kornalika čūsku audzētavu

Čechoslovakijas rūpniecības ministrija, kuŗai uzticēta uzņēmumu nacionālizācija, nesen nonāca nepieredzētos grūtumos, kad bija jānacionālizē zooloģa Dr. Františeka Kornalika čūsku audzētava.

Kornaliks dzīvo kādā Prāgas priekšpilsētā un sava nama pagrabā tur apmēram 500 indīgu čūsku no visām pasaules malām. Farmu viņš vada kopā ar 22 gadus veco dēlu, bet galvenie čūsku indes uzpircēji visu laiku Kornalikam bijuši amerikāņi un Eiropas rietumvalstu firmas.

Lai iegūtu ārzemju valūtu un visus ienākumus, valsts nolēma čūsku audzētavu nacionālizēt. Pie Kornalika ieradās divi ierēdņi un uzrādīja medicīniskās rūpniecības tresta pilnvaras. Dr. Kornaliks bija ļoti laipns, ieveda ierēdņus pagrabā un atļāva uzņemt inventāru. Ierēdņi tomēr acumirklī aptvēra, ka nespēj uzdevumu veikt — visapkārt krātiņos gozējās dažāda izmēra un krāsu čūskas, bet to skaitu noteikt bija neiespējami. Kornalika pamācību, ka čūska jāsatveŗ zem galvas, pēc kam tā nespējīga iekost, abi pilnvarotie negribēja saprast. Viņi piezīmēja doktora uzdoto čūsku skaitu un aizgāja.

Dažas dienas vēlāk Kornalikam paziņoja, ka viņa audzētava skaitās nacionālizēta. Par pareizu atzīts viņa uzdoto čūsku skaits, un arī uz priekšu viņam jāpaliek par uzņēmuma vadītāju. Algu Kornalikam vajadzēja saņemt no valsts, taču izrādījās, ka nekur nav paredzēts čūsku audzētavas vadītāja postenis. Tad Kornalikam paskaidroja, ka pagaidām viss paliek kā vecam — viņš var ražojumus pārdot, čūsku skaitu palielināt un arī paturēt naudu. Viņam tikai jāstrādā tā, lai piecgades plāna ietvaros pārsniegtu līdzšinējo produkciju.

PAR 7 MILJ. MARKĀM SALABOTS CELTNIS TŪLĪT ATKAL SASPRIDZINĀTS

Dīvainu likteni piedzīvojis vislielākais celtnis pasaulē, kas bija 64 metrus augsts un vienā paņēmienā varēja uzcelt 350 tonnu. Milzeni būvēja vācu kaŗa flotes vajadzībām, bet pašā kaŗa sākumā, vēl gluži nepabeigtu, to pārdeva krieviem. Iekām celtnis bija galīgi pabeigts, Vācija sāka karot arī ar Padomju Savienību, un tā krāns palika būvvietā Hamburgas ostā. Krievi kaut kādā veidā vēl kaŗa laikā pārdeva īpašuma tiesības amerikāņiem, bet drīz pēc tam kāda angļu bumba nogremdēja peldošo milzeni.

Pēc kaŗa beigām amerikāņi piekāra pusē nogrimušajam graustam lielu plakātu, ka tas ir ASV īpašums. Angļi paskaidroja, ka visi grausti britu joslā ir viņu īpašums, bet beidzot vienojās ar amerikāņiem un krieviem, ka jaunajai demontāžas organizācijai DEMAG vispirms jāsaved celtnis kārtībā. To arī darīja un atjaunošanas darbiem izdeva 7 milj. reichsmarku. Kad krāns bija gatavs, Hamburgas ostas pārvalde paziņoja, ka šis ostas vajadzībām milzenis nav praktisks. Pēc vairāku mēnešu gudrošanas, ko ar atjaunoto technikas brīnumu iesākt, amerikāņi un angļi vienojās, ka krāns jāsaspridzina. 27. martā to arī izdarīja.

Pārvedot mums naudu pa pastu, neaizmirstiet uz pārveduma talona otrā pusē atzīmēt, par ko Jūs maksājat.

Sīrijā militāra diktātūra

(Turpinājums no 1. lpp.)

decembŗa sākumā atkāpās Džamila Mardama kabinets, divi nedēļas nebija nekādas valdības. Sīrieši ar trīs dienu ģenerālstreiku un demonstrācijām prasīja cīņu Palestīnā turpināt un neielaisties pamiera sarunās ar žīdiem. 16. decembrī El Azems nodibināja savu kabinetu, kas sāka darbu tikai mēneša 28. dienā, pēc ilgām un asām debatēm parlamentā.

Sīrija, tāpat kā visi Tuvie un Vidējie austrumi, stratēģiskā ziņā ir ļoti svarīga territorija. Ne velti Padomju Savienība visu pēckaŗa laiku izmantojusi, lai te nostiprinātos. Nav jāaizmirst, ka zem tuksneša smiltīm viļņo milzu naftas okeans. Viena daļa britu preses tieši šo apstākli uzskata par galveno iemeslu apvērsumam, jo līdzšinējā Sīrijas valdība bija piešķīrusi pārāk lielas tiesības amerikāņu naftas sabiedrībām, kas nepatika sīriešu militāristiem. Lielvalstis pašreizējos notikumos Tuvos austrumos vēro ar lielu uzmanību, lai gan ne Vašingtonā, ne Londonā līdz šim nav izteiktas nekādas bažas.

Kamēr Parīzes politiskās aprindas domā, ka pučs Damaskā varētu vērsties pret Transjordānijas karaļa Abdullas Lielsīrijas plāniem, Kairo ir citādos ieskatos. Pēc Austrijas raidītāja informācijas no Ēģiptes galvaspilsētas, Abdullu Damaskā gaida ierodamies jau tuvākajās dienās. Ja šī informācija ir pareiza, tad pulkveža Caima apvērsums komentējams pavisam citādi. Tas varētu arī izrādīties par pirmo soli uz Lielsīrijas valsti.

ASV komūnistu mērķis — strādnieku diktātūra

Ņujorkā jau vairākas dienas turpinās prāva pret 11 amerikāņu komūnistu vadoņiem, kas apsūdzēti par pastāvošās iekārtas graušanu. Trešdien tiesā liecināja agrākais komūnistu laikraksta „Daily Worker" atbildīgais redaktors Luiss Budēns, kas izstājās no partijas priekš divi gadiem. Kad Vācija ar Padomju Savienību bija parakstījusi draudzības un neuzbrukšanas līgumu, viens no apsūdzētajiem — Džons Viljems nogāja pagrīdē un sāka darboties tur. Maskava bija uzdevusi komūnistiem sludināt, ka Francija un Lielbritanija izcīna „imperiālistisku kaŗu". Apstākļi mainījās, kad Hitlera armijas iebruka Krievijā. Tad komūnistiem vajadzēja runāt par „tēvzemes kaŗu un par cīņu pret fašismu". 1941. gadā, pēc Maskavas rīkojuma, amerikāņu komūnisti nomainīja 1935. gadā pieņemto satversmi. Tagad viņiem uzdots sludināt un kurināt šķiru naidu un sagatavot zemi strādnieku diktātūrai.

Cīņa par Latvijas valsts atzīšanu

J. GOLDMAŅA ATMIŅAS PAR LATVIEŠU PAGAIDU NACIONĀLĀS PADOMES DARBĪBU

Pagājušā numurā sāktā raksta nobeigumā sniedzam atstāstījuma veidā tālākus izvilkumus no Latviešu Pagaidu Nacionālās Padomes ārlietu nodaļas priekšsēža J. Goldmaņa atmiņām, kas šoreiz aptver galvenokārt padomes delegātu sarunas ar rietumvalstu valdību pārstāvjiem un Zigfrīda Meierovica braucienu uz Angliju, kuŗa rezultātā Lielbritanija atzina Latviju de facto.

★

Viens no padomes ārlietu nodaļas svarīgākajiem uzdevumiem bija ārvalstu pārstāvju iepazīstināšana ar patstāvīgas Latvijas ideju un šādas valsts nodibināšanas iespēju. Nebija viegli tos pārliecināt par vecās, lielās Krievijas valsts dalāmību, dibinoties uz mazo tautu pašnoteikšanās tiesībām, pie tam saskaņojot šo lielvalstu politiskās un saimnieciskās intereses ar mūsējām.

Vismazāko pretimnākšanu padome atrada Zviedrijas pusē. 1917. g. 30. decembrī sarunā ar Zviedrijas sūtni ģenerāli Brandstrēmu tika norādīts, ka, tuvojoties iespējamām miera sarunām, latviešos pastāv bažas par Latvijas vai vismaz Kurzemes pievienošanu Prūsijai un tādēļ cer, ka zviedri, kā latviešu kaimiņi, par kuŗiem ir labas atmiņas, palīdzēs uz laiku uzturēt Latvijā kārtību, ja tai būtu jāizšķir sava nākotne brīvā nobalsošanā. Sūtnis šo lūgumu noraidīja, starp citu norādot: „No Vācijas jums nav ko baidīties, jo pēc kaŗa arī Vācijā valdīs liberālāks režīms. Mēs pa visu kaŗa laiku esam bijuši neitrāli un tādi būsim, mieru slēdzot. Es no savas un arī valdības puses varu sacīt, ka Zviedrija Baltijas darīšanās neiejauksies."

Kad Brandstrēmam norādīja uz angļu, amerikāņu un franču valdības un preses paskaidrojumiem, kuŗos pasvītrotas mazo tautu un valstu tiesības, kamēr vācieši runā tikai par spēku, sūtnis ironiski atbildēja: „Tas ir tikai vārdos! Angļi ir lielākie egoisti pasaulē, kas nekad nekā nedarīs bez egoistiska aprēķina. Tikai no angļiem negaidiet neko labu! Es varu tikai nožēlot un jums līdzi just, bet mēs esam bijuši un arī paliksim neitrāli." Sūtnis sarunā arī norādīja, ka vairākkārt bijis Baltijā uz medībām un pārliecinājies par turienes vāciešu laipnību.

Jau pirms tam padomes pārstāvjiem bija saruna ar iespaidīgā franču laikraksta „Le Journal de Russie" redaktoru, kas interesējās, vai iecerētā Latvija būtu zemkopības vai rūpniecības valsts, kur būtu tās tirgi, kādas Latvijā būtu partijas un to sameri, kādas attieksmes ar Krieviju, Vāciju, Zviedriju, Poliju un vai latvieši būtu ar mieru neitralizēt Liepājas ostu, dodot poļiem pieeju jūrai. Par šo sarunu jau bija informēts franču vēstnieks Nonlenšs, kad pie viņa griezās padomes delegācija, jautājot, vai Francija atbalstītu valsts radīšanu. Vēstnieks uzsvēra, ka latviešu un franču tautas centieni saskanot, un Francijai nebūšot vienaldzīgs latviešu tautas liktenis, jo tā ar saviem kaŗavīriem kaŗa laukā pierādījusi, ka prot cienīt brīvību. Nonlenšs arī bija pirmais, kas 1918. g. 22. janvārī ar rakstu atbildēja uz Nacionālās Padomes memorandu, izsakot dziļu simpatiju tās centieniem un apsolot, ka Francija tās atcerēsies, kad pienāks „galīgā un izlīdzinātājā miera brīdis".

Tā paša gada 8. janvārī notika saruna arī ar ASV vēstnieku Frensisu Dēvisu. Viņu lūdza panākt, lai ASV pārstāvji miera sarunās atbalstītu Latvijas valsts radīšanu. Vēstnieks atbildēja: „Ja latvieši ir atsevišķa tauta ar savu valodu un arī plašu inteliģenci, kāpēc tad viņi nevarētu nodibināt savu valsti? Mums tur nekas nebūtu pretim, bet mums iepriekš jāuzvar Vācija, lai varētu slēgt mieru."

Dienu vēlāk sekoja saruna ar Anglijas pārstāvi, lietvedi Lindleju. Lindlejs paskaidroja: Anglijai esot ļoti svarīgi, lai Latviju nepievienotu Vācijai, un uz to Anglija arī pastāvēšot miera sarunās. „Bet tas atkarājas no mūsu uzvaras. Baltijas dēļ vien sabiedrotie kaŗu neturpinās." Latvieši kā tauta ārzemēs un Anglijā bijuši maz pazīstami: „Mēs viņus mācījāmies pazīt tikai no tā laika, kad viņu strēlnieku pulki piedalījās cīņās." Arī Lindlejs uz Nacionālās Pad. memorandu atbildēja ar rakstu.

Meierovics dodas pie lorda Balfura

Līdztekus sarunām ar ārvalstu pārstāvjiem Pēterpilī, Nacionālā Padome jau no paša sākuma plānoja arī delegātu sūtīšanu uz sabiedroto valstīm, bet tā aizkavējās tāpēc, ka kaŗa apstākļu dēļ viņiem nedeva vīzas. Materiālu gatavošana delegātiem un ceļa līdzināšana prasīja padomes ārlietu nodaļai daudz pūļu un negulētu nakšu, jo Pēterpils bija atrauta no Latviešu kultūras centriem un statistikas avotiem.

1918. g. jūlijā viss tomēr bija tik tālu paveikts, ka padomes ārzemju delegāts Zigfrīds Meierovics ar vajadzīgajām pilnvarām varēja doties ceļā. Viņa pasteidzināta aizbraukšana to varbūt pasargāja no pulkveža Brieža likteņa, jo čekas aģenti ieradās Meierovica dzīvoklī, lai viņu apcietinātu, bet bija jau par vēlu. Vēsturiskajā 1918. g. 12. jūlija pilnvarā bija norādīts, ka Nacionālā Padome deleģē savu locekli cand. rer. merc. Zigfrīdu Meierovicu padomes vārdā stāties sakaros ar Anglijas valdību un piedalīties konferencēs un ka viņam uzdots aizstāvēt suverēnas, nedalītas un starptautiski garantējas Latvijas dibināšanu. Tāpat viņam uzdots aizstāvēt Latvijas saimnieciskās intereses, kas nevar pieļaut, ka Baltijas jūra kļūtu par slēgtu jūru, bet prasa, lai caur Latvijas territoriju ietu pilnīgi brīva satiksme starp Rietumeiropas valstīm uz Krieviju. Sevišķi Meierovicam jāpūlas panākt palīdzību izpostītās Latvijas saimniecības atjaunošanai un stiprināšanai pret kaimiņvalstu ekonomisko ietekmi. Pilnvaru parakstīja padomes ārlietu nodaļas priekšsēdis J. Goldmanis un sekretārs J. Seskis.

Meierovics ieradās Londonā 12. augustā, pa ceļam Stokholmā noorganizēdams informācijas biroju, kam vēlāk bija liela nozīme. Pagāja divi mēneši, līdz Meierovics neatlaidīgā cīņā bija tik tālu sagatavojis un noskaņojis Anglijas politiku aprindas par labu Latvijas atzīšanai, ka 1918. g. 23. oktobrī viņu audiencē pieņēma Anglijas ārlietu ministrs lords Balfurs.

Meierovics uzrunā ministram deklarēja latviešu tautas pārstāvētājas Nacionālās Padomes viedokli neatkarīgas Latvijas valsts dibināšanas jautājumā un par tās attieksmēm pret Vācijas un Krievijas iekaŗošanas un apspiešanas politiku. Izteikdams Latvijas vēlēšanos pēc jūru brīvības, Meierovics apsolīja Nacionālās Padomes gatavību garantēt pretimnākšanu visām zemēm, kas vēlētos lietot Latvijas ostas transita vajadzībām: „Latviešu Pagaidu Nacionālā Padome iedrošinās cerēt, ka pēc vispārēja miera noslēgšanas nodibināsies mazo tautu savienība abpus Baltijas jūras, un ka šī savienība pievienosies līgai, kas sastāvēs no visām brīvajām un civilizētajām tautām un ko pabalstīs Lielbritanija un tās sabiedrotie."

Ārlietu ministrs lords Balfurs atbildē Meierovicam apliecināja savas valdības dziļas simpatijas latviešu nācijai tās grūtajā stāvoklī, apsolīdams, ka britu valdība būs nomodā par to, lai Latviju nepievienotu Vācijai: „Es ceru, un domāju, ka izsaku arī savas valdības uzskatus, ka Baltijas valstu līga būs tas satversmes veids, radīts uz kopīgu saimniecības interešu pamata, kas visvairāk būs saskaņots ar latviešu tieksmēm un nodrošinās Latvijai plašu nacionāli kultūrālas un politiskas attīstības iespēju. Viņa Majestātes valdība ir nolēmusi pagaidām līdz miera konferencei atzīt Latviešu Nacionālo Padomi par Latvijas valdību, kamēr konference galīgi izšķirs vispārīgo Latvijas likteni."

Sekojošā sarunā Meierovics vēl atbildēja uz īpašiem britu ārlietu ministra jautājumiem. Uz Balfura jautājumu, vai pēc Krievijas reorganizēšanas ir paredzama draudzīgas „alianses" nodibināšanās starp Latviju un Krieviju, latviešu delegāts atbildēja, ka abu valstu saimniecības intereses šādu „aliansi", liekas, padarītu neizbēgamu, „bet cik šīs attieksmes būs draudzīgas, ir grūti spriest, kamēr mēs nezinām, kāda Krievijai būs nākotne. Protams, ka ar anarchistiski lielinieciskū Krieviju vai tādu, kuŗai ir tieksmes apspiest mazas tautas, mums nevar būt nekā kopēja". Lords Balfurs tālāk interesējās par to, vai Latvijai būtu iemesls bīties no lielinieciśma ietekmes, ja Vācija evakuētu no Latvijas savus policijas spēkus, un cik daudz lielinieku ir latviešu kaŗavīru un vispār Latvijas iedzīvotāju vidū.

Zigfrīds Meierovics apliecināja ministram savu pateicību, izteikdams pārliecību, ka diena, kad latviešu tauta pēc ilgām ciešanām saņems Lielbritanijas atzīšanu, kļūs par nacionālu svētku dienu. Drīz pēc vēsturiskās audiences, 1918. g. 11. novembrī Balfurs arī nosūtīja Meierovicam rakstu, ar ko Lielbritanija atzina Latviju de facto un Meierovicu par latviešu pagaidu valdības oficiālu diplomātisko pārstāvi līdz miera konferences galīgajiem lēmumiem.

No Z. Meierovica iesniegumiem angļu valdībai Nacionālās Padomes vārdā jāatzīmē 1918. g. 8. novembra iesniegums, kuŗā astoņos punktos bija izteikta prasība pēc visu vācu spēku izvākšanas no Latvijas un demobilizācijas, pēc atbalsta Nacionālai Padomei vietējā latviešu kaŗaspēka un policijas mobilizēšanā un apbruņošanā, kā arī latviešu kaŗaspēka daļu pārvešanā uz Latviju. Tālāk bija lūgts nodibināt īpašu komisiju visu vācu noziegumu izmeklēšanai, apsūdzēto izdošanai sabiedroto tiesām un vācu nodarīto zaudējumu novērtēšanai. Vācu kaŗaspēkam evakuējoties jāatstāj līdzi evakuēt pārtiku un citas mantas, vācu iestādēm jāpaziņo Latvijas valdībai savu spiegu un atbalstītāju vārdi, lai to lietas varētu izmeklēt. Visi kaŗa un civilie gūstekņi — latvieši atbrīvojami, un latviešu valdībai jādod tiesība kontrolēt, lai Latvijā neatgrieztos lielinieki un citi tās ienaidnieki. Bez tam padome iesniegumā lūdza sev tiesību vēlāk sīkāk apspriest noteikumus par sabiedroto spēku intervenciju un viņu vēlāko evakuāciju.

*

Plaša nodaļa J. Goldmaņa atmiņās veltīta Latviešu Pagaidu Nacionālās Padomes propagandas darbam sabiedrībā, presē un daudzās īpašās brošūrās, kas parādījās dažādās valodās Pēterpilī, Stokholmā un citur. To autori bija J. Čakste, V. Olavs, A. Bergs, J. Zālītis, J. Seskis, Ed. Virza uc. Tieši propagandas darbam ārzemēs bija ļoti liela nozīme, lai radītu skaidrību un sagatavotu zemi.

Latviešu Pagaidu Nacionālās Padomes sekmju pamatā tomēr bija vienprātīgā atziņa, ka tās darbā bez izņēmuma jāpiesaista visas tās latviešu grupas, kas vien aizstāv Latvijas valsts ideju, stāvēdamas pāri šauru grupu vai personu aprēķiniem. Otrkārt, visi padomes darbinieki toreiz strādāja ar sirdsdegsmi, apzinādamies savu vēsturisko uzdevumu, un padomes locekļu sastāvs bija tāds, ka ikviens no viņiem spēja veikt tam uzticēto darbu. Viss tas jānovēl arī tagadējās Latviešu Nacionālās Padomes darbiniekiem, kam atkal jācīnās par liela vēsturiska uzdevuma veikšanu — Latvijas valsts atjaunošanu. Testamentam, kas iekalts Brīvības piemineklī: „Tēvzemei un brīvībai", jābūt iekaltam arī katra tagadējā sabiedriskā darbinieka sirdī.

Latviešu vienība spēlēs Adelaides meistarībā basketbolā

Līdz ar vēsāka laika iestāšanos, Dienvidaustrālijā sākas basketbola sezona. Basketbols te gan nav tik populārs kā Amerikā, tomēr to spēlē visā zemē un pagājušā ziemā Adelaides meistarībā bija reģistrētas 72 vīriešu un 68 sieviešu vienības. Šīgada meistarībā, kas sāksies 29. aprīlī, dalībnieku skaits paredzēts vēl kuplāks. Ik vienība iedalīta savā klasē, kā, piemēram, Latvijā agrāk bija virslīga, pirmā līga utt. No spēlētājiem prasa, lai tie vismaz 6 mēnešus būtu dzīvojuši Austrālijā.

Adelaidē un tās apkārtnē dzīvo vairāki latviešu basketbolisti. Esam noorganizējuši latviešu komandu un tagad 2 reizes nedēļā trenējamies lieliskā YMCAs sporta namā. Grūtumi radās ar mūsu vienības pieteikšanu un reģistrēšanu sporta savienībā, jo YMCAi vienkārši nepatika, ka spēlējam visi latvieši vienā komandā. No citiem klubiem dabūt starta tiesības bija vēl grūtāk. Beidzot, kad vairākās treniņa spēlēs bijām uzvarējuši YMCAs vienības, tie paši runasvīri, kas pirms tam pretojās mūsu startam Adelaides meistarībā, savu veto atcēla un tagad jau esam reģistrēti sporta savienībā kā atsevišķa YMCAs komanda. No YMCAs bez mums meistarībā piedalīsies vēl divas vai trīs vienības. Nav zināms, kādā klasē varēsim spēlēt, jo to noteiks t. s. kvalifikācijas komisija, redzot komandu treniņā vai draudzības spēlē.

Treniņos grūtības rada labu bumbu trūkums. Amerikāņu bumbas nevar dabūt, bet austrāliešu ražojumi ir mazāka izmēra par normālo. Ja vien darba apstākļi arī turpmāk atļaus trenēties tikpat bieži kā līdz šim, tad domāju, ka aprīļa meistarsacīkstēs gluži kaunā nepaliksim.

Volejbols šeit nav populārs. Visā Adelaidē to spēlē tikai dažas vienības. Nesen vietējās YMCAs sporta vadītājs lūdza latviešus nodemonstrēt spēli, lai tā ar to iepazīstinātu YMCAs un citu klubu sportistus. Pagaidām gan nekāds iespaids no mūsu spēles nav manāms.

Adelaidē, marta vidū.

O. Resnais

Trešajā sacensībā Davosa zaudē

Davosas hokejisti trešo reizi startēja Vācijā Minchenes mākslīgās ledus slidotavas sezonas slēgšanas sarīkojumā, šoreiz zaudējot pret Riessersee 2:4. Pat starptautiski rūdītajiem šveiciešiem 72 stundās trīs smagas spēles bija mazliet par daudz. Riessersee aizsardzība prata teicami paralizēt visus straujos, bijušo čechu nacionālās vienības spēlētāju Dr. Slama un Žabrodska izrāvienus un atjautīgi izmantot Davosas atslābuma brīžus. No vācu hokejistiem sevišķi sekmīgu darbību rādīja Vilds, bieži izpelnoties 10.000 skatītāju jūsmīgus aplausus.

Treneris Aug. Reimanis, kas nesen aizbrauca uz Austrāliju, strādā Butherstas nometnē un brīvajos brīžos cītīgi spēlē tenisu.

Izcilu lodesgrūdēju Eiropā pēc kaŗa ir liels trūkums, bet ASV tie aug kā sēnes pēc lietus. Pēc Fonvaila, Deleņija un Tompsona amerikāņiem ar jauno Džimu Solzu atkal radies vīrs, kas bez grūtumiem pārspēj 17 m līniju. Viņš nesen Vestpointā ar 17,42 m sniegumu par 10 cm laboja pasaules labāko rezultātu telpās.

Elzasietis Heinrichs, kas Francijai Londonas olimpiskās sacensībās desmitcīņā guva sudraba medaļu, sacīkšu turnejā Indoķīnā sasniedzis jaunus personīgos rekordus — 100 m 10,3; augstlēkšanā 1,90; lodes grūšanā 14,47 un diskā 49,95. Heinrichs labāk runā vāciski nekā franciski.

Pasaules boksa meistarnosaukuma izcīņā 22. jūnijā Čikagā tiksies Ezards Čārlzs ar Džersiju Volkotu. Abi pretinieki parakstījuši noteikumu, ka uzvarētājs 90 dienu laikā apņemas sacensties ar Brūsu Vudkoku, Frediju Milsu vai Lī Sevoldu, ja viens no viņiem izaicins. Eiropas smagā svara meistars Brūss Vudkoks nupat Johanisburgā 3. gājienā ar nokautu pieveicis Dienvidafrikas meistaru Ralfu.

Čikagā notikušajā gadskārtējā boksa amatieru turnīrā „zelta cimdu" dēļ sensācionālu uzvaru guvis 20 g. v. nēģeris Vestberijs Bēskons, kas ātri un iespaidīgi uzvarēja visus pretiniekus, finālā cīņu ar nokautu izšķirot jau pirmajā gājienā. Boksa speciālisti iesakās, ka Bēskonam esot visas tās īpašības, kuŗu dēļ neuzvarams bija Džo Luiss, tādēļ ar interesi gaida, ko jaunais nēģeris rādīs kā profesionāls.

Motocikleta absolūtais ātruma rekords kopš 1939. g. vēl joprojām ir vācieša Ernsta Hennes 279½ km sasniegums stundā. Kāds angļu sporta laikraksts tagad izsolījis 500 mārc. prēmiju pirmajam angļu sportistam, kas šo rekordu pārspēs.

Nirnbergas centra uzbrucējs Hanss Pešs kā pirmais vācu futbolists „eksportēšies" uz ārzemēm. Pagaidām gan viņš Cīrichē darbosies vienīgi kā palīgtrenētājs, jo vācu futbola vadība Pešam vēl nav piešķīrusi starta tiesības ārzemēs.

Kad 90 g. v. Zviedrijas Karalis Gustavs negaidīti ieradās Skandināvijas tenisa meistarsacīkstēs telpās, skatītāji aplaudēja, un spēlētāji pārtrauca savu setu. Piegājis žurnālistiem un radioreportieriem, Mr. G. teica: „Nesakat tālāk nevienam, ka esmu šeit bijis. Mans ārsts man to aizliedza."

Parīzes pēdējās modes skatēs parādījās līdz šim rūpīgi noslēpumā glabāti pavasara modes modeļi, to vidū šis Žaka Fāta kombinētais ielas tērps: virs vienkārša melna tērpa atkal modē trīsceturtdaļu garuma mētelis (no dabiska šantunga). Šiem mēteļiem piedurkņu nav, bet toties ir milzu pelerīna tipa apkakle.

SLUDINĀJUMI

†

Pēc ilgām un grūtām ciešanām 1949. g. 28. martā no mums šķīrās Latvijas atbrīvošanas cīņu dalībnieks, vecais strēlnieks, Lāčplēša kaŗa ordeņa kavalieris

JŪLIJS LENKS

dzimis 1889. g. 20. decembrī, apbedīts 1949. g. 31. martā Špākenbergas meža kapos Gēstachtē.

Viņu mīļā piemiņā paturēs
Edmundstāles sanatorijas latviešu kopa

Romāns
RĪGA
par DM 2,80!
Katram grāmatu draugam un skolu jaunatnei ieteikto
A. Deglava kultūrvēsturisko romānu RĪGA tagad iespējams Vācijā iegādāties par pazeminātu maksu no DM 4,50 uz DM 2,80.
Grāmata dabūjama visās lielākās nometņu grāmatnīcās. Var pasūtināt arī tieši
„TĒVZEMES" apgādā (16) Hanau/M., Lettenlager.
Tālākpārdevējiem un skolām augstākā atlaide. Samaksātos, komisijas un pēcmaksas sūtījumus izpilda saņemšanas dienā. Ar DM 0,50 piemaksu apgāds uzņemas grāmatu piesūtīšanu pasūtinātāju draugiem, paziņām un labvēļiem arī uz citām zemēm. (230)

	DM
Kravčenko Es izvēlējos brīvību	3,—
Puškina Pīķa dāma, greznā izdevumā	8,—
Brīnumzaķis, bērnu grāmata krāsās	3,50

un citus jaunākos izdevumus
piedāvā
R. KALNIŅA GRĀMATNĪCA,
(24a) Lübeck, Flackenburger-Allee 31.
Pieprasiet jaunāko grāmatu katalogu.

Alfreds Kalnājs
(14a) SCHWAB.-GMÜND, Artillerie-Kaserne, Lettenlager,
piedāvā:
J. MEDIŅA, E. un V. DĀRZIŅU uc solo un latviešu tautas dziesmas, kā arī latviešu pastmarkas. (208)

AIZBRAUCOT NO VĀCIJAS
ikvienam jaunietim jāņem līdz
DZĪVES MĀCĪBA
Šī nupat iznākušā H. Kreicera grāmata par latviskās stājas veidošanu lieti noder arī katram pieaugušam. Grāmatas cena DM 3,50. Tā dabūjama nometņu veikalos, pie skolu inspektoriem un NEDĒĻAS APSKATA apgādā, (21a) Augustdorf b. Detmold, Latvian DP Camp. (255)

Vēl pirms Lieldienām
L. Rumaka apgādā iznāks
Ģirta Salnā romāns
O K E R S
ar P. Režiapas vāka zīmējumu, 444 lpp. apmērā. Cena DM 8.—.
Grāmatu izsūtīs pret iepr. samaksu vai uzliktu pēcmaksu, pierēķinot pasta izdevumus
Pasūtinājumi adresējami
L. RUMAKA grāmatnīcai,
(13a) Nürnberg 2, „Valka". (215)

SAGATAVOJAM
un aprīļa mēneša beigās varēsim izsūtīt sekojošas grāmatas:
TAMBORĒŠANA UN ADĪŠANA, sakopojusi A. Reinholde.
MEŽA PALĪGGRĀMATIŅA, sastādījis J. Ozols, papildinājis K. Birnbaums.
CITTAUTU LITERATŪRAS VĒSTURE, III daļa, prof. Dr. phil. K. Kārkliņš.
Šīs grāmatas iznāks ierobežotā skaitā, kādēļ vēlams nekavējoties piesūtīt pasūtinājumus.
Fišbachas latviešu komitejas
LITERATŪRAS APGĀDS,
(13a) Lettenlager Fischbach, über Nürnberg 2.

SAVDABĪGS VECPUISIS
šopavasar nodomājis nepalikt viens, ja atsauktos tautiete, kuŗa saprastu viņa 38 g. vientulībā nocietināto dabu un nebaidītos kopēju trimdas grūtību. Ja attaisnojat šāda veida iepazīšanos, rakstiet: Latvietim, (16) Butzbach, Res. Center, B — 201a. (258)

DARAIT PRIEKU —
jaunām sirdīm, kas pēc tā visvairāk alkst, tad arī jums būs
PRIECĪGAS LIELDIENAS!
Dāviniet grāmatas:

	DM
Brīnumzaķis — liela formāta bilžu grāmata ar Teodora Zeltiņa tekstu un igauņu mākslinieka Valloda daudzkrāsainām ilustrācijām	3,50
Jaunākā daiļliteratūra:	
E. Ādamsons, Smalkās kaites, noveles	4,—
A. Dziļums, Rīta cēliens, romāns	8,60
J. Kadilis, Rakstnieki un grāmatas, esejas, apceres par jaunlaiku rakstniecību	3,—
Lieldienu pastkartes, krāsainas, ar R. Birzgala jautriem zīmējumiem, 8 dažādi veidi à	0,20

J. KADIĻA apgāds,
(14a) Esslingen/N., Stuttgarterstrasse 27—3 (246)

TAUTIETE, ATSAUCIES!
Ar Tevi sop. prec. nol. vēlas iepazīties ... līdz, vēl Vācijā dzīvotājs latvietis. Esmu 36 g. v., slaida auguma, 178 cm. Tevi vēlos līdz 26 g. v. Flirts izslēgts. Rakstīt ol. 259.

„LATVIJAS" ABONEMENTS
pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēnesī + DM 1,20 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejīgas nonpareille iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par puscenu.
Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence sūtāma „Latvijai" (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannplatz 7.
Latvija iznāk trīs reizes nedēļā — otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

Latviska grāmata ir jaukākā dāvana svētkos un svešumā aizbraucējiem.
Katra latvieša pienākums emigrējot ir paņemt līdzi latviešu grāmatu, tā nodrošinot sev un nākamām paaudzēm latviešu gara vērtības.
Grāmatas iegādājieties
L. A. B. DAUGAVAS VANAGU
grāmatnīcā
(13a) Nürnberg 2, DP Camp Valka.
tā netieši palīdzot krāt līdzekļus tiem, kas nespēj emigrēt. (248)
Sekojiet mūsu sludinājumiem!